

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Πτυχιακή διατριβή

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΤΟ FACEBOOK

Αντωνία Γρηγορίου

Λεμεσός 2011

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πτυχιακή διατριβή

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΤΟ FACEBOOK

Αντωνία Γρηγορίου

Επιβλέπουσα καθηγήτρια
Δρ. Ελένη Α. Κύζα

Λεμεσός 2011

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (COPYRIGHT)

Copyright © Αντωνία Γρηγορίου, έτος 2011

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την επιβλέπουσα καθηγήτρια της πτυχιακής μου κ. Ελένη Κύζα για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε αναθέτοντας μου αυτή την εργασία, για την καθοδήγηση της σε όλη την διάρκειά της και κυρίως για την δυνατότητα που μου έδωσε να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα. Επίσης, θα ήθελα να την ευχαριστήσω για τη διάθεση της να με βοηθήσει και να μου λύσει οποιαδήποτε απορία οποιαδήποτε στιγμή το χρειαζόμουν.

Ευχαριστώ τον κ. Διονύση Πάνο για τις συμβουλές που μου έδωσε και την βοήθεια που μου πρόσφερε.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στους φίλους μου και τους καθηγητές μου οι οποίοι ήταν δίπλα μου όλον αυτόν τον καιρό. Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω θερμά την οικογένεια μου για την ηθική και οικονομική συμπαράσταση που μου παρείχε όχι μόνο για τη διάρκεια της εκπόνησης της πτυχιακής αλλά για όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα Διαδικτυακά Κοινωνικά Δίκτυα προσελκύουν το ενδιαφέρον καθημερινά όλο και περισσότερων ατόμων. Το πιο πολυσυζητημένο και δημοφιλές δίκτυο είναι το Facebook. Αποκτώντας λογαριασμό το άτομο στο Facebook έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει τον δικό του χώρο με το δικό του προσωπικό κοινό. Στο Facebook ο χαρακτηρισμός αυτός ονομάζεται Friends. Τι πιστεύουν όμως οι φοιτητές για τα άτομα τα οποία προσθέτουν στις λίστες τους; Τι ομάδες ατόμων δημιουργούν ανάλογα με τις διαπροσωπικές σχέσεις που έχουν μαζί τους στην καθημερινή τους ζωή; Πως εκδηλώνεται η επαφή του φοιτητή με την κάθε ομάδα ατόμων; Γιατί τα διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα των φοιτητών είναι πολύ μεγαλύτερα από τα κοινωνικά δίκτυα τους στην πραγματική ζωή;

Τα ερωτήματα αυτά απαντώνται μέσα από ποιοτική και ποσοτική έρευνα εστιάζοντας στους φοιτητές του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Αρχικά, παρουσιάζεται η περιγραφή του προβλήματος και το θεωρητικό πλαίσιο. Ακολούθως, αναλύεται η μεθοδολογία και τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία συζητούνται. Τέλος, παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και πιθανά ερωτήματα για μελλοντική μελέτη.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο *Τυπολογία Σχέσεων στο Facebook* εκπονήθηκε από την Αντωνία Γρηγορίου, φοιτήτρια του όγδοου εξαμήνου του Τμήματος ΕΣΔ του ΤΕ.ΠΑ.Κ. υπό την επίβλεψη της Δρ. Ελένης Κύζα και ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2011.

Λέξεις-κλειδιά: Facebook, Τυπολογία Σχέσεων, Κοινωνικό Κεφάλαιο, Κοινωνικό Δίκτυο, Διαδικτυακό Κοινωνικό Δίκτυο

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πνευματικά δικαιώματα (copyright)	iv
Ευχαριστίες.....	v
Περίληψη	vi
Λίστα Πινάκων	ix
Λίστα Διαγραμμάτων	x
Συντομογραφίες.....	xi
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 2: Περιγραφή Προβλήματος – Αναγκαιότητα Μελέτης	3
2.1 Περιγραφή Προβλήματος	3
2.2 Επιλογή διαδικτυακού κοινωνικού δικτύου	3
2.3 Αναγκαιότητα Μελέτης	4
2.4 Ερευνητικά Ερωτήματα	5
Κεφάλαιο 3: Θεωρητικό Πλαίσιο.....	7
3.1 Ορισμοί για το κοινωνικό και διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο	7
3.1.1 Κοινωνικό δίκτυο	7
3.1.2 Διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο	8
3.2 Σχετικές έρευνες	8
Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία.....	12
4.1. Δείγμα έρευνας	12
4.2 Μεθοδολογία έρευνας.....	12
Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα	16
5.1 Αποτελέσματα Ποσοτικής Έρευνας	16
5.2 Αποτελέσματα Ποιοτικής Έρευνας	24
Μελέτη Περίπτωσης 1.....	24
Μελέτη Περίπτωσης 2.....	25
Γιατί το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή είναι μεγαλύτερο από το κοινωνικού του δίκτυο;.....	26
Κεφάλαιο 6: Συζήτηση.....	30

Κεφάλαιο 7 : Συμπεράσματα και Μελλοντική Έρευνα.....	33
6.1 Συμπεράσματα	33
6.2 Μελλοντική Έρευνα	33
Βιβλιογραφία	35
Παραρτήματα	39
Ερωτήσεις Ερωτηματολογίου.....	39

ΛΙΣΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κωδικοποίηση δεδομένων	14
Πίνακας 2: Τα Δ.Κ.Δ. στα οποία οι φοιτητές έχουν λογαριασμό (Απάντησαν 326 άτομα) ...	16
Πίνακας 3: Λόγοι χρήσης του Facebook (Απάντησαν 326 άτομα).....	19

ΛΙΣΤΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Διάρκεια σύνδεσης στα Δ.Κ.Δ.	17
Διάγραμμα 2: Πόσο καιρό έχουν οι φοιτητές πρόσβαση στο Facebook;.....	18
Διάγραμμα 3: Πόσοι είναι οι κοντινοί φίλοι του φοιτητή στην καθημερινή ζωή;.....	21
Διάγραμμα 4: Πόσοι είναι οι φίλοι του φοιτητή στο Facebook;.....	21
Διάγραμμα 5: Με ποιο κριτήριο οι φοιτητές επιλέγουν τους φίλους τους στο Facebook;	23

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΤΕ.ΠΑ.Κ.:	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Δ.Κ.Δ.:	Διαδικτυακά Κοινωνικά Δίκτυα
Π.Π.:	Πρόσωπο με πρόσωπο
Η.Τ.:	Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο
Η.Υ.:	Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Διαδίκτυο, μια παγκόσμια βιβλιοθήκη πληροφοριών αρχικά ξεκίνησε ως μια δυνατότητα για γρήγορη ανταλλαγή πληροφοριών για στρατιωτικούς σκοπούς και στην συνέχεια για ακαδημαϊκούς σκοπούς. Με την εξέλιξη του, το διαδίκτυο, αποτέλεσε ένα νέο μέσο επικοινωνίας και ενημέρωσης μεταξύ των χρηστών του. Γρήγορα όμως αναπτύχθηκε και μπήκε στην ζωή πολλών ανθρώπων, αποτέλεσε δηλαδή βασικό ρόλο ως μέρος του περιβάλλοντος του κάθε σπιτιού προσφέροντας ενημερωτικές, ψυχαγωγικές αλλά και εκπαιδευτικές δυνατότητες. Σήμερα, το διαδίκτυο τείνει να αποκτήσει έναν πολύ σημαντικό χαρακτήρα ενός μέσου υποκατάστασης των κοινωνικών σχέσεων των ανθρώπων σε καθημερινό επίπεδο. Το διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο αποτελεί το μέσο το οποίο προσδίδει το χαρακτήρα αυτό στο διαδίκτυο ενισχύοντας αισθητά την δύναμη του κυρίως ανάμεσα στους νέους. Τι είναι όμως το διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο; Είναι ένα κοινωνικό δίκτυο το οποίο βρίσκεται στο διαδίκτυο, δηλαδή μια ομάδα ανθρώπων η οποία συνδέεται μεταξύ της με κάποιο κοινό στοιχείο.

Εκατομμύρια άνθρωποι συνδέονται στα διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα δημιουργώντας λογαριασμό για να μοιραστούν τα ενδιαφέροντα τους και πολλές άλλες πληροφορίες για αυτούς, αλλά παράλληλα και για να συγκεντρώσουν πληροφορίες για άλλα άτομα. Πως όμως τα Δ.Κ.Δ. επηρεάζουν τις σχέσεις των ανθρώπων; Τι είδους σχέσεις είναι αυτές που δημιουργούνται;

Το Facebook αποτελεί το μεγαλύτερο Δ.Κ.Δ.. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως σημαντική ανάγκη για τον κάθε άνθρωπο σχηματίζοντας διασυνδέσεις μεταξύ των χρηστών του δημιουργώντας έτσι Δ.Κ.Δ. ανθρώπων. Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της διαδικτυακής κοινωνικής δικτύωσης αποτελεί η απόκτηση μιας διαφορετικής λίστας ατόμων για κάθε άτομο ανάλογα με το ποιος είναι και τα ενδιαφέροντα του. Το άτομο αποκτά το δικό του προσωπικό κοινό. Το Facebook ονομάζει τη λειτουργία της διασύνδεσης «Friends» δίνοντας έτσι μια ιδιαίτερη συμβολική βαρύτητα σε αυτή τη σχέση που δημιουργείται. Ισχύει όμως ο χαρακτηρισμός αυτός για το προσωπικό κοινό ενός ατόμου ή μήπως όχι; Μέσα από την έρευνα θα συσχετίσω τα άτομα που έχει ο χρήστης στο προφίλ του με την σχέση που έχει μαζί τους στην καθημερινή του ζωή. Με τον τρόπο αυτό, θα επαληθεύσω ή θα απορρίψω, τον αρχικό συμβολικό ορισμό των "φιλικών" σχέσεων που αναφέρονται μέσα από το Facebook. Θα αναλύσω τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούν οι χρήστες με τους

‘φίλους’ που έχουν στην λίστα τους στο Facebook. Ακολούθως, θα μελετήσω τον λόγο για τον οποίο τα άτομα του Δ.Κ.Δ. ενός φοιτητή είναι πολύ περισσότερα από τα άτομα του κοινωνικού του δικτύου στην καθημερινή ζωή.

Στην εργασία θα γίνει προσπάθεια τυπολογίας των σχέσεων που υπάρχουν στο δίκτυο ανάλογα με τις διαπροσωπικές σχέσεις των ατόμων στην καθημερινότητα τους.

«Για να μάθουμε ποιοι είμαστε, θα πρέπει να κατανοήσουμε πως συνδεόμαστε με τους άλλους.»(Χριστάκης και Φόουλερ, 2010, σσ.20)

Η εργασία περιλαμβάνει την περιγραφή του προβλήματος και την αναγκαιότητα μελέτης. Ακολούθως γίνεται αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο, δηλαδή ορίζονται κάποιες έννοιες και παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση. Στην συνέχεια παρουσιάζεται το δείγμα και η μεθοδολογία που εφαρμόστηκαν για την διεκπεραίωση της έρευνας. Παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν μέσα από πίνακες και διαγράμματα. Μέσα από τα αποτελέσματα άλλων παρόμοιων ερευνών που έγιναν γίνεται συζήτηση και σύγκριση με τα αποτελέσματα που πάρθηκαν από την εργασία. Τέλος, υπάρχουν τα συμπεράσματα που εκπονήθηκαν καθώς επίσης και ερωτήματα για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ – ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

2.1 Περιγραφή Προβλήματος

Αρκετές έρευνες έχουν γίνει με κεντρικό πυρήνα το Facebook. Στα στατιστικά στοιχεία τα οποία προσφέρει το Facebook αναφέρεται ότι ο μέσος όρος ‘φίλων’ του κάθε χρήστη είναι 130 φίλοι. Μερικές έρευνες προσπάθησαν να ταξινομήσουν τους ‘φίλους’ αυτούς σε διάφορες κατηγορίες όπως τους πιο κοντινούς ‘φίλους’, τους γνωστούς και τους άγνωστους (Fono and Raynes-Goldie, 2006; Thelwall, 2008). Όμως οι ερευνητές δεν ξεφεύγουν από την έννοια της φιλίας, αντιθέτως προσπαθούν να δημιουργήσουν υποκατηγορίες στην φιλία συμπεριλαμβάνοντας ακόμη και άγνωστα άτομα στον όρο αυτό. Για ποιο λόγο όμως τα άτομα αυτά χαρακτηρίζονται friends και δεν ομαδοποιούνται με βάση κάποιο κοινό χαρακτηριστικό; Η ονομασία αυτή αναφέρεται στο πραγματικό ρόλο των ατόμων που υπάρχουν σε κάποιο προφίλ ενός χρήστη; Στην πιο κάτω εργασία παρουσιάζεται μια διαφορετική προσέγγιση ταξινόμησης των ‘φίλων’. Γίνεται ομαδοποίηση των ατόμων που υπάρχουν στην λίστα ενός φοιτητή ανάλογα με την σχέση που έχει ο φοιτητής μαζί τους στην καθημερινή του ζωή.

2.2 Επιλογή διαδικτυακού κοινωνικού δικτύου

Το Δ.Κ.Δ. το οποίο θα μελετηθεί στην πτυχιακή εργασία είναι το Facebook. Το Facebook έχει περισσότερους από 500 εκατομμύρια χρήστες και αποτελεί την δεύτερη δημοφιλέστερη ιστοσελίδα σε επισκεψιμότητα για τους τελευταίους 12 μήνες (Ιούνιος-Μάιος) στην Κύπρο (Alexa). Την πρώτη ιστοσελίδα σε επισκεψιμότητα κατέχει το Google. Συγκρίνοντας με τα επόμενα κοινωνικά δίκτυα ανάλογα με την επισκεψιμότητα τους το Msn είναι στην δέκατη θέση, το Twitter στην ενδέκατη, το LinkedIn στην εικοστή και το MySpace στην σαράκοστή.

Η επιλογή του Facebook ως μελέτη της εργασίας τεκμηριώνεται και μέσα από διεθνή βιβλιογραφία. Η αύξηση του Facebook ανέρχεται στα 25 εκατομμύρια νέους χρήστες κάθε μήνα. (Donlin, 2010). Όμως, παρόλο που το Facebook αποκτά συνεχώς νέα μέλη τα

υπόλοιπα Δ.Κ.Δ. προσπαθούν να κρατήσουν τους χρήστες που τους απόμειναν (Demetz et al., n.d.).

Το Facebook είναι ένα Δ.Κ.Δ. το οποίο δίνει την δυνατότητα στους χρήστες του να επικοινωνούν μεταξύ τους με διάφορους τρόπους καθώς επίσης και να μαθαίνουν πληροφορίες για τους 'φίλους' τους. Επίσης παρέχει πολλές άλλες δυνατότητες όπως παιχνίδια, κουίζ, ενημέρωση για διάφορα γεγονότα κλπ.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα Alexa η οποία καταγράφει τη δημοτικότητα των ιστοσελίδων στο διαδίκτυο ο χρόνος παραμονής ενός χρήστη σε μια τυπική του επίσκεψη είναι περίπου 32 λεπτά, αφιερώνοντας 37 δευτερόλεπτα για κάθε προβολή σελίδας.

2.3 Αναγκαιότητα Μελέτης

Τα τελευταία χρόνια τα διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα έχουν εισβάλει σχεδόν παντού. Στα σχολεία, τα πανεπιστήμια, τα σπίτια. Για να μπορέσουν να συνδεθούν τα άτομα τα οποία βρίσκονται σε όλους αυτούς τους χώρους πρώτα θα χαρακτηριστούν ως Friends και ακολούθως θα συνδεθούν. Μήπως όμως θα μπορούσε να γίνει μια τυπολογία των πραγματικών σχέσεων των ατόμων αυτών; Ο χρήστης έχει την δυνατότητα να δει μια λίστα ατόμων. Αν είχε όμως την δυνατότητα να ομαδοποιήσει τα άτομα αυτά σε κατηγορίες θα μπορούσε να τα διαχειριστεί και καλύτερα. Θα γνώριζε έναν ακριβή αριθμό για τα άτομα τα οποία υπάρχουν στην κάθε ομάδα που δημιουργεί. Αυτό θα τον βοηθούσε να μεγαλώσει κάποια ομάδα στην οποία έχει ελάχιστα άτομα ενώ γνωρίζει πολύ περισσότερα. Όταν ο χρήστης έχει μια λίστα ατόμων είναι δύσκολο κάθε φορά να θυμάται πόσες ομάδες ατόμων θα μπορούσαν να δημιουργηθούν ανάλογα με την σχέση που έχει μαζί με τον καθένα ξεχωριστά.

Παρόλο που έχουν γίνει έρευνες για το Facebook στην Κύπρο, δεν έχει τεθεί ποτέ το ερώτημα σε ποιες κατηγορίες μπορούμε να χωρίσουμε τα άτομα που υπάρχουν στην λίστα ενός φοιτητή στο Facebook ανάλογα με τις διαπροσωπικές διαμεσολαβημένες σχέσεις που έχει μεταξύ τους. Ποιοι είναι οι τρόποι με τους οποίους εκδηλώνεται η επαφή του φοιτητή με τα άτομα που έχει στην λίστα του στο Facebook ανάλογα με την κατηγορία που ανήκουν; Το γεγονός αυτό μου κέντρισε το ενδιαφέρον αλλά και την περιέργεια να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα. Επίσης, η επιλογή του θέματος αυτού προσθέτει σε ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία.

Οι έρευνες οι οποίες έγιναν στην Κύπρο ασχολήθηκαν με διάφορα θέματα τα οποία αφορούν το Facebook, όχι όμως τις διαπροσωπικές διαμεσολαβημένες σχέσεις στο Facebook. Ασχολήθηκαν με την χρήση των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης για προώθηση και δημοσιότητα γεγονότων σε κοινωνικό, επιχειρηματικό αλλά και ακαδημαϊκό επίπεδο. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι μερικές φορές κάποια χαρακτηριστικά (πχ. πολιτιστικές διαφορές) αποτελούν κρίσιμο στοιχείο για την αποδοχή ή την απόρριψη των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης (Λαζαρή, 2010). Μελέτησαν το κατά πόσο οι Κύπριοι έφηβοι είναι εκτεθειμένοι στο Facebook συμπεραίνοντας ότι είναι αρκετά εκτεθειμένοι. Αυτό παρατηρήθηκε από το γεγονός ότι οι Κύπριοι δεν διστάζουν να δημοσιοποιήσουν προσωπικά τους δεδομένα και να εκτεθούν σε διάφορους κινδύνους (Παναγή, 2010). Η έρευνα των Taraszow et al (2008) εστίασε στο κατά πόσο οι Κύπριοι νέοι είναι εθισμένοι στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης συμπεραίνοντας ότι είναι σε αρκετό βαθμό. Αυτό συμβαίνει γιατί τα Δ.Κ.Δ. προσφέρουν στους χρήστες τους επικοινωνία, ανταλλαγή πληροφοριών και πολλές άλλες δραστηριότητες αποσπώντας τους αρκετό χρόνο από την καθημερινότητά τους.

Παρουσιάζοντας τις πιο πάνω έρευνες είναι ξεκάθαρο το γεγονός ότι δεν υπάρχει κάποια τυπολογία σχέσεων στα κοινωνικά δίκτυα για την Κύπρο. Πιστεύω ότι υπάρχει αναγκαιότητα να μελετηθεί το συγκεκριμένο θέμα σε τοπικό επίπεδο αφού τα Δ.Κ.Δ. και συγκεκριμένα το Facebook ξεκινά σιγά σιγά να μπαίνει στην καθημερινότητα του κάθε ανθρώπου με διάφορους τρόπους. Οι τρόποι αυτοί αναφέρονται από την μια πλευρά στους χρήστες του Facebook και από την άλλη στα άτομα τα οποία που παρόλο που δεν έχουν λογαριασμό θα ακούσουν κάτι για αυτό είτε μέσα από το ραδιόφωνο, την τηλεόραση ή ακόμη και να διαβάσουν κάτι στην εφημερίδα. Για παράδειγμα, το άτομο μπορεί να ενημερωθεί για κάτι που έγινε μέσω του Facebook. Με την εργασία αυτή θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί ή όχι ο χαρακτηρισμός Friends που δίνεται από το Facebook. Αν οι σχέσεις αυτές δεν μπορούν να τεκμηριωθούν μέσα από την λέξη Friends τότε τι είδους σχέσεις δημιουργούνται; Με ποιο τρόπο διατηρούνται αυτές οι σχέσεις;

2.4 Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα απαντηθούν με την πιο κάτω έρευνα είναι τα εξής:

- Ποια διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα χρησιμοποιούν οι Κύπριοι φοιτητές και σε ποιο βαθμό;

- Σε ποιές κατηγορίες μπορούμε να χωρίσουμε τα άτομα που υπάρχουν στην λίστα ενός χρήστη στο Facebook ανάλογα με τις διαπροσωπικές διαμεσολαβημένες σχέσεις που έχουν μεταξύ τους;
- Με ποιους τρόπους εκδηλώνεται η επαφή του φοιτητή με τα άτομα που έχει στην λίστα του στο Facebook ανάλογα με την κατηγορία που ανήκουν;
- Για ποιους λόγους το διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο του φοιτητή είναι πιο μεγάλο από ότι το κοινωνικό του δίκτυο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στο πιο κάτω κεφάλαιο θα γίνει αναφορά σε διάφορους ορισμούς καθώς επίσης και σε αποτελέσματα σχετικών ερευνών με το θέμα της εργασίας.

3.1 Ορισμοί για το κοινωνικό και διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο

3.1.1 Κοινωνικό δίκτυο

Για να μπορέσουμε να αναλύσουμε και να μελετήσουμε τα διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα πρέπει πρώτα να δούμε τι είναι τα κοινωνικά δίκτυα.

Οι Χριστάκης και Φόουλερ (2010) ορίζουν το κοινωνικό δίκτυο ως εξής:

«Ένα κοινωνικό δίκτυο [...] ενώ είναι ένα σύνολο ατόμων, όπως και η ομάδα, παράλληλα είναι και κάτι πολύ περισσότερο: ένα συγκεκριμένο σύνολο συνδέσεων ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Αυτοί οι δεσμοί, και το ιδιαίτερο μοτίβο τους, είναι συχνά πολύ πιο σημαντικοί από τα ίδια τα άτομα. Επιτρέπουν στις ομάδες να κάνουν πράγματα τα οποία θα ήταν αδύνατα για ένα ασύνδετο σύνολο ατόμων. Οι κοινωνικοί δεσμοί εξηγούν γιατί το σύνολο είναι ισχυρότερο από το άθροισμα των μελών του. Και για να κατανοήσουμε τον τρόπο που λειτουργούν τα δίκτυα, κρίσιμο στοιχείο είναι το ιδιαίτερο μοτίβο τους» (σελ. 28). Οι Boyd και Ellison (2008) ορίζουν τα κοινωνικά δίκτυα ως υπηρεσίες που δίνουν στα άτομα τη δυνατότητα να κατασκευάσουν ένα δημόσιο προφίλ ενταγμένο σε ένα οριοθετημένο σύστημα. Δημιουργούν μια λίστα ατόμων με τους οποίους ανταλλάζουν πληροφορίες και έχουν την δυνατότητα να ελέγχουν όσα ανεβάζουν οι ίδιοι αλλά και τα άτομα που έχουν στην λίστα. Το κοινωνικό δίκτυο αποτελεί μια κοινωνική σύνθεση που αποτελείται από ομάδες ανθρώπων οι οποίες έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Τα άτομα αυτά συνδέονται μεταξύ τους με μια ή περισσότερες μορφές αλληλεξάρτησης. Για παράδειγμα ένα άτομο μπορεί να συνδέεται με άτομα από την δουλειά του, άτομα από την οικογένεια του ή με φίλους του. Ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα συνδέονται μεταξύ τους μπορεί να είναι μια απλή γνωριμία (χαλαροί δεσμοί) είτε μια οικογενειακή σχέση (ισχυροί δεσμοί). Κοινωνικό δίκτυο για κάποιο άτομο μπορεί να αποτελεί το πανεπιστήμιο του, η σχολή του, οι φίλοι του κλπ.

Ο όρος κοινωνικό δίκτυο δημιουργήθηκε από τον J. Barnes (1954). Αναφέρει ότι το κοινωνικό δίκτυο είναι οι κοινωνικές σχέσεις μεταξύ κόμβων και δεσμών. Οι κόμβοι είναι οι επιμέρους παράγοντες των δικτύων ενώ οι δεσμοί είναι οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων. Τα είδη των δεσμών μεταξύ των κόμβων ποικίλουν ανάλογα με τις σχέσεις που υπάρχουν.

3.1.2 Διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο

Τι είναι όμως το Δ.Κ.Δ.; Πώς διαφέρει από το κοινωνικό δίκτυο; Ποιες είναι οι δυνατότητες που παρέχει στους χρήστες του οι οποίοι αυξάνονται καθημερινά;

Η κοινωνική δικτύωση μέσω του διαδικτύου διαδραματίζει πολύ ισχυρό ρόλο σε διάφορους τομείς. Τα Δ.Κ.Δ. αναπτύχθηκαν σε διάφορες ιστοσελίδες μετά την μετάβαση στο Web 2.0. Ενώ στο Web 1.0 ο χρήστης είχε ελάχιστες δυνατότητες συμμετοχής και το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να επισκέπτεται κάποιες σελίδες, τώρα μπορεί να συνεισφέρει παντού με τεράστιες δυνατότητες συμμετοχής.

Το διαδικτυακό κοινωνικό δίκτυο έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με το κοινωνικό δίκτυο με την μικρή διαφορά ότι χρησιμοποιείται το διαδίκτυο και συγκεκριμένα διάφορες ιστοσελίδες του ιστοχώρου. Μερικά παραδείγματα αποτελούν το Facebook, MySpace, Twitter, LinkedIn. Τα Δ.Κ.Δ. προσφέρουν στον κάθε χρήστη ο οποίος έχει λογαριασμό σε αυτά μια δική του προσωπική σελίδα. Το κάθε άτομο δημιουργεί ένα προφίλ. Στην σελίδα αυτή ο χρήστης έχει την δυνατότητα να εκφραστεί όπως θέλει, να ανεβάσει τις φωτογραφίες και τα βίντεο που αυτός θέλει. Επίσης μπορεί να βλέπει τα όσα ανεβάζουν τα άτομα τα οποία έχει στην λίστα του στο προφίλ τους και να τα σχολιάζει εάν το επιθυμεί. Η προσωπική σελίδα του κάθε χρήστη μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας κόμβος ο οποίος συνδέεται με άλλα άτομα. Στην συγκεκριμένη περίπτωση με τα άτομα τα οποία ο χρήστης έχει στο προφίλ του.

Στο Δ.Κ.Δ. Facebook τα άτομα αυτά χαρακτηρίζονται 'Friends'.

3.2 Σχετικές έρευνες

Σε διεθνές επίπεδο έχουν γίνει πολλές έρευνες γύρω από τα Δ.Κ.Δ., ωστόσο δεν έχουν κατηγοριοποιηθεί τα άτομα που ο χρήστης έχει στην λίστα του ανάλογα με την σχέση που έχει μαζί τους στην καθημερινότητα του. Δεν έχει γίνει κάποιου είδους τυπολογία των σχέσεων αυτών. Μέσα από παλαιότερη έρευνα, ο Thelwall (2008) αναφέρεται στην φιλία που υπάρχει στα Δ.Κ.Δ. και συγκεκριμένα στο MySpace σε χρήστες ηλικίας 14 έως 40 ετών. Γίνεται αναφορά στο συμπέρασμα των Fono & Raynes-Goldie(2005), για τους λόγους για τους οποίους προσθέτουν οι χρήστες νέους φίλους. Οι λόγοι αυτοί είναι: η ευγένεια δηλαδή ότι κάνουν φίλους οι χρήστες επειδή προσπαθούν να φανούν ευγενείς ή δημοφιλείς. Για επικοινωνία με άλλους ανθρώπους είναι ένας ακόμη λόγος ή και το να δημιουργήσουν μια διαδικτυακή κοινότητα με τα άτομα που θέλουν. Επίσης, οι χρήστες του Facebook

προσθέτουν 'φίλους' για να έχουν επικοινωνία με άτομα από το περιβάλλον τους ή για να κρατούν επαφή με παλιούς φίλους τους (Ellison, 2007). Τι συμβαίνει όμως στην λίστα ενός φοιτητή; Μήπως οι λόγοι αυτοί διαφέρουν ή είναι οι ίδιοι; Οι Fono and Raynes-Goldie (2006) προσπάθησαν να αναλύσουν τις διαστάσεις της φιλίας, αγνοώντας όμως ότι μερικά άτομα που υπάρχουν σε αυτή την λίστα μπορεί να είναι απλοί γνωστοί ή και άγνωστοί, άρα δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως φίλοι. Ένα άλλο συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν ήταν το γεγονός ότι όσο περισσότερους φίλους είχε κάποιος στο κοινωνικό δίκτυο τόσο πιο κοινωνικά ελκυστικός γινόταν (Tong et al, 2008). Επίσης, απαντήθηκαν τα ερωτήματα εάν τα άτομα δημιουργούν περισσότερους δεσμούς μέσω των Δ.Κ.Δ. παρά στην καθημερινή τους ζωή και εάν τα άτομα με λιγότερους φίλους στην πραγματική τους ζωή έχουν περισσότερους φίλους στο κοινωνικό δίκτυο (Utz, 2010). Οι έρευνες αυτές έδειξαν ότι όσο πιο πολλούς φίλους είχε κάποιος χρήστης στο Facebook τόσο πιο λίγο επικοινωνούσε μαζί τους άρα τα άτομα δημιουργούσαν αρκετούς αλλά αδύνατους έως ανύπαρκτους δεσμούς.

Οι έρευνες οι οποίες εστίασαν στην φιλία που υπάρχει στα κοινωνικά δίκτυα είναι οι έρευνες των Fono & Raynes-Goldie (2006) και Thelwall (2008). Η έρευνα των Fono & Raynes-Goldie (2006) ανέλυσε την φιλία σε διάφορες διαστάσεις στο κοινωνικό δίκτυο Livejournal. Κατέληξαν ότι οι διαστάσεις αυτές μπορούν να οριστούν σε επτά κατηγορίες. Ως περιεχόμενο δηλαδή ο χρήστης μαθαίνει για την κατάσταση που βρίσκεται κάποιος φίλος του), ως αποσυνδεδεμένος παροχέας όπου ο χρήστης μαθαίνει τα νέα κάποιου φίλου του χωρίς να είναι συνδεδεμένος ή να επικοινωνεί μαζί του. Ως διαδικτυακή κοινότητα όπου ο χρήστης νιώθει ότι με αυτή την λίστα των φίλων που γίνεται στο προφίλ του δημιουργεί μια μικρή κοινότητα και μπορεί να επικοινωνεί με τους φίλους του όποτε θέλει. Μια τέταρτη διάσταση είναι η εμπιστοσύνη. Ο χρήστης έχει την δυνατότητα να επιλέξει το άτομο το οποίο θα προσθέσει στην λίστα του. Ως ανάγκη για παροχή βοήθειας όπου ο χρήστης μπορεί να επικοινωνήσει με τους φίλους του για να τον βοηθήσουν σε κάτι που θέλει ή ως δήλωση εφόσον μπορεί να αυξήσει τους φίλους του απλά και μόνο για να δείξει στους υπόλοιπους ότι είναι δημοφιλής. Τέλος το γεγονός ότι το άτομο έχει φίλους στο δίκτυο του μπορεί να μην σημαίνει κάτι για τον χρήστη. Ο Thelwall (2008) χρησιμοποίησε τις διαστάσεις αυτές και μέσα από το ερώτημα του γιατί ο χρήστης προσθέτει φίλους στην λίστα του Δ.Κ.Δ., κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο χρήστης νιώθει περιέργεια και θέλει να γνωρίζει τι γίνεται γύρω του. Ομαδοποιώντας τους φίλους αυτούς αναφέρει ότι αν κάποιος έχει 200 φίλους, δύο έως εννέα είναι οι πιο κοντινοί του, 10 έως 90 είναι γνωστοί και πάνω από 90 του είναι

άγνωστοι. Αντιθέτως ο Boyd (2006) αναφέρει ότι οι λόγοι για τους οποίους ο χρήστης προσθέτει φίλους στην λίστα του διαφέρουν ανάλογα με το αν είναι γνωστοί του ή όχι. Όταν τα άτομα αυτά είναι γνωστά δημοφιλέστερο λόγο αποτελεί το γεγονός ότι τα άτομα είναι πραγματικοί του φίλοι, ακολούθως μπορεί να είναι γνωστοί του, μέλη της οικογένεια του ή συνάδελφοι του. Έναν τρίτο λόγο για τον οποίο προσθέτουν φίλους αποτελεί το ότι είναι κοινωνικά λάθος να απορρίψουν κάποιο άτομο που γνωρίζουν. Όσον αφορά τα άγνωστα άτομα ο κύριος λόγος για τον οποίο ο χρήστης τα προσθέτει είναι γιατί πιστεύει ότι το να έχει πολλούς φίλους τον κάνει να δείχνει δημοφιλής στο προφίλ του. Άλλοι λόγοι είναι το γεγονός ότι είναι ένας τρόπος εκδήλωσης συμπάθειας για κάποιο άτομο. Επίσης η λίστα των φίλων αποκαλύπτει ποιος είναι ο χρήστης και παράλληλα δίνει στον χρήστη την δυνατότητα να βλέπει περισσότερα άτομα.

Στόχος της εργασίας αυτής είναι η ομαδοποίηση των ατόμων που βρίσκονται στην λίστα του φοιτητή σε κατηγορίες που θα δημιουργηθούν ανάλογα με τις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους τα άτομα.

Στην πτυχιακή δεν θα αναλυθεί η φίλια στο Facebook όπως είχαν κάνει ο Fono και ο Raynes-Goldie (2006), ούτε θα χρησιμοποιηθεί ο όρος φίλια. Θα μελετηθούν οι διαμεσολαβημένες διαπροσωπικές σχέσεις των ατόμων ('Friends') που έχει ο φοιτητής του ΤΕ.ΠΑ.Κ. στο λογαριασμό του στο Facebook. Συγκεκριμένα, η σχέση που έχει ο κάθε χρήστης με τους 'φίλους' του και πως εκδηλώνεται η σχέση αυτή. Θα δημιουργηθούν κατηγορίες ατόμων ανάλογα με τις απαντήσεις των χρηστών και θα ταξινομηθούν τα άτομα στις κατηγορίες αυτές ανάλογα με το τι σημαίνουν για τον χρήστη. Στην συνέχεια θα αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η επικοινωνία μεταξύ της κάθε ομάδας ατόμων που δημιουργείται από τον κάθε φοιτητή. Θα γίνει ταξινόμηση της λίστας των ατόμων στο προφίλ ενός χρήστη του Facebook σε διάφορες κατηγορίες μεταφέροντας τη σχέση που έχει ο χρήστης με τα συγκεκριμένα άτομα στην καθημερινή του ζωή.

Όλα αυτά τα άτομα τα οποία γνωρίζει ο χρήστης αναφέρονται ως το κοινωνικό του κεφάλαιο. Το κοινωνικό κεφάλαιο είναι ένα δίκτυο ατόμων οι οποίοι είναι συνδεδεμένοι μεταξύ τους με ισχυρούς ή αδύναμους δεσμούς. Ορίζεται ως «το άθροισμα των πόρων που, πραγματικά ή εικονικά, προστίθενται σ' ένα άτομο ή μια ομάδα επειδή διαθέτει ένα ανθεκτικό δίκτυο περισσότερο ή λιγότερο θεσμοθετημένες σχέσεις αμοιβαίας γνωριμίας και αναγνώρισης» (Bourdieu και Wacquant 1992, σ.119). Ανάλογα με τις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους τα άτομα οι δεσμοί μπορούν να χαρακτηριστούν ως bridging (χαλαροί) ή ως

bonding (ισχυροί). Ο χαρακτηρισμός bridging αναφέρεται στην γεφύρωση του κοινωνικού κεφαλαίου για διάφορες πληροφορίες οι οποίες αναφέρονται σε ομάδες ανομοιογενών ομάδων ατόμων. Ενώ το bonding αναφέρεται κυρίως στις ισχυρές σχέσεις του ατόμου με την οικογένεια, τους στενούς φίλους ή ακόμη και τους συγγενείς (Steinfeld et al., 2008). Ποιος από τους δυο όρους ισχύει στην συγκεκριμένη περίπτωση; Ο φοιτητής διατηρεί χαλαρούς ή ισχυρούς δεσμούς με τα άτομα που έχει στην λίστα του στο Facebook; Σύμφωνα με τον Ellison (2010) είναι αδύνατο τα άτομα να χρησιμοποιούν το Facebook για να δημιουργήσουν νέες στενές φιλίες. Αντιθέτως το χρησιμοποιούν για συναισθηματική στήριξη τόσο από τους ισχυρούς όσο και από τους χαλαρούς – αδύνατους δεσμούς.

Τα ερωτήματα τα οποία τέθηκαν πιο πάνω, απαντώνται στις επόμενες σελίδες μέσα από έρευνα η οποία διεξάχθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στο κεφάλαιο 4 παρουσιάζεται η μεθοδολογία έρευνας που ακολουθήθηκε για την μελέτη και τεκμηριώνεται με αναφορές στη βιβλιογραφία η καταλληλότητα της για αντίστοιχης μορφής προβλήματα.

4.1. Δείγμα έρευνας

Ο σύνδεσμος για την έρευνα στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε όλους τους προπτυχιακούς φοιτητές του ΤΕ.ΠΑ.Κ.. Συνολικά ήταν 1803 φοιτητές. Ξεκίνησαν το ερωτηματολόγιο 339 φοιτητές όμως το ολοκλήρωσαν οι 292 φοιτητές. Το ποσοστό ανταπόκρισης των φοιτητών ήταν 16.2%. Το επίπεδο εμπιστοσύνης των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου ήταν 96% με περιθώριο σφάλματος 5.5%.

4.2 Μεθοδολογία έρευνας

Η μεθοδολογία της έρευνας για την διεκπεραίωση της πτυχιακής ήταν μικτή: ποσοτική και ποιοτική. Αρχικό εργαλείο αποτέλεσε ένα δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κυρίως κλειστού τύπου. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 24 ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα-Ερωτήσεις Ερωτηματολογίου). Οι ερωτήσεις αυτές δημιούργησαν μια γενική εικόνα για το τι συμβαίνει με τα άτομα που έχει ο κάθε χρήστης στο Facebook και τα άτομα που γνωρίζει στην πραγματική του ζωή. Στην συνέχεια έγινε μια πιλοτική εφαρμογή σε 6 άτομα τα οποία δεν ήταν φοιτητές του ΤΕ.ΠΑ.Κ. ήταν όμως προπτυχιακοί φοιτητές σε άλλα πανεπιστήμια. Μετά την συλλογή των 6 αυτών ερωτηματολογίων αλλά και των σχολίων από τα άτομα αυτά άλλαξα την διατύπωση σε κάποιες ερωτήσεις τις οποίες δεν καταλάβαιναν τα άτομα. Επίσης ομαδοποίησα τις ερωτήσεις. Ενώ αρχικά είχα 26 ερωτήσεις χωρίς οποιαδήποτε ομαδοποίηση μετά την εισήγηση των ατόμων αυτών δημιούργησα 6 θεματικές ενότητες. Οι θεματικές ενότητες του ερωτηματολογίου ήταν: περιγραφή της έρευνας, προσωπικά στοιχεία του ατόμου, διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα, επικοινωνία ατόμων στο Facebook και στην καθημερινή τους ζωή, σχέσεις στο Facebook και συμμετοχή σε συνέντευξη.

Ακολούθως δημιούργησα λογαριασμό στο Survey Monkey ανέβασα το ερωτηματολόγιο, το οποίο οι φοιτητές συμπλήρωσαν ανώνυμα και ήταν προσβάσιμο για έναν μήνα από τις

8/02/2011 μέχρι τις 7/03/2011. Ο σύνδεσμος του ερωτηματολογίου στάλθηκε σε όλους τους προπτυχιακούς φοιτητές του ΤΕ.ΠΑ.Κ. με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου ήταν εάν ο φοιτητής ενδιαφερόταν να συμμετέχει σε μια συνέντευξη για περισσότερη ανάλυση των απαντήσεων του. Στην συνέχεια μάζεψα όλα τα ονόματα των ατόμων, συνολικά 40, τα οποία θα ήθελαν να συμμετέχουν σε περαιτέρω συνέντευξη σε έναν αρχείο της Excel. Δίπλα από κάθε άτομο τοποθέτησα έναν αύξοντα αριθμό. Με την μέθοδο της απλής τυχαίας δειγματοληψίας επέλεξα το δείγμα μου. Δηλαδή με την συνάρτηση RANDBETWEEN στην Excel επιλέχθηκαν 11 άτομα. Ακολούθως επικοινωνήσα με τα άτομα για την συνέντευξη. Οι συνεντεύξεις ήταν έξι με επαφή με τα άτομα και πέντε μέσω email. Ο λόγος για τον οποίο επέλεξα να πάρω και συνεντεύξεις μέσω email είναι γιατί το άτομο ίσως νιώθει καλύτερα να εκφραστεί όπως θέλει στον γραπτό λόγο αλλά και στον χρόνο που ο ίδιος θέλει.

Η συνέντευξη ήταν ημι-δομημένη. Ο ερευνητής ετοιμάζει κάποια θέματα στα οποία θέλει να πάρει απαντήσεις χωρίς να υπάρχει αυστηρή δόμηση στην σειρά με την οποία θα απαντηθούν(Μαντζούκας, 2007). Ετοίμασα ένα πρωτόκολλο συνέντευξης το οποίο περιείχε μια λίστα θεμάτων που συζητήθηκαν στις συνεντεύξεις. Ο λόγος για τον οποίο επέλεξα αυτό το είδος συνέντευξης είναι γιατί δίνει περισσότερη ελευθερία στο άτομο που συμμετέχει κάτι που θεωρώ ότι είναι απαραίτητο για να μπορέσει το άτομο να εκφραστεί πιο εύκολα. Οι συνεντεύξεις γίνονταν η μια μετά την ανάλυση της άλλης, δηλαδή μετά την αποκωδικοποίηση της κάθε συνέντευξης. Κατά την διαδικασία της ηχογράφησης της κάθε συνέντευξης ο ερωτώμενος βρισκόταν μπροστά από την οθόνη του υπολογιστή και ήταν συνδεδεμένος στο Facebook του. Αυτό του έδινε την δυνατότητα να απαντήσει με περισσότερη σαφήνεια σε κάποιες ερωτήσεις. Με την συλλογή όλων των συνεντεύξεων δημιουργήθηκε το ακόλουθο σχήμα κωδικοποίησης.

Πίνακας 1: Κωδικοποίηση δεδομένων

Κατηγορία	Περιγραφή	Υποκατηγορίες	Τεκμηρίωση
Χαρακτηρισμοί για το Facebook	Πως θα χαρακτηρίζαν οι φοιτητές το Facebook;	<ul style="list-style-type: none"> - Μέσο επικοινωνίας - Βοηθητικό - Εθιστικό - Τρόπος σχολιασμός άλλων - Μέσο παροχής δωρεάν επικοινωνίας 	<p>«πολύ χρήσιμο εργαλείο επικοινωνίας»(Συνέντευξη Η.Τ. 3)</p> <p>«Βοηθητικό διότι ήβρα φίλη μου που την Ρουμανία» (Συνέντευξη Π.Π. 4)</p> <p>«εθιστικό...να είσαι online 24 ώρες, να δεις τι γίνονται upload στο δίκτυο» (Συνέντευξη Π.Π. 5)</p> <p>«Κουτσομπολίστικο μέσο επικοινωνίας...πολλοί μπαίνουν στο Facebook απλώς για να παρατηρούν τα προφίλ των άλλων» (Συνέντευξη Π.Π. 6)</p> <p>«Απλά εξοικονομεί λεφτά το Facebook για μέναν...εν δωρεάν η συνομιλία» (Συνέντευξη Π.Π. 1)</p>
Ομαδοποίηση ατόμων στο προφίλ του Facebook	Πως οι φοιτητές ομαδοποιούν τα άτομα που έχουν στην λίστα τους στο Facebook ανάλογα με την σχέση που έχουν μαζί τους στην καθημερινή τους ζωή;	<ul style="list-style-type: none"> - Κοινωνικός Κύκλος - Προσωπικός Κύκλος - Πανεπιστημιακός Κύκλος - Άγνωστοι 	<p>«καθώς πολλά άτομα με ξέρουν προσωπικά ή ονομαστικά παρόλο που δεν κάνω παρέα μαζί τους» (Συνέντευξη Η.Τ. 1)</p> <p>«πρώτη ομάδα θα ήταν η οικογένεια μου» (Συνέντευξη Π.Π. 3)</p> <p>«συμφοιτητές που είχα... στο πανεπιστήμιο» (Συνέντευξη Π.Π. 4)</p> <p>«500 από τους φίλους μου είναι παντελώς άγνωστοι» (Συνέντευξη Η.Τ. 2)</p>
Λόγοι προσθήκης αγνώστων	Για ποιους λόγους ο φοιτητής προσθέτει στην λίστα του	<ul style="list-style-type: none"> - Ντρέπεται να τους απορρίψει - Βοηθούν τον φοιτητή σε παιχνίδια του 	<p>«για το λόγο ότι ντρέπουμε να μην τους δεχτώ» (Συνέντευξη Π.Π. 4)</p> <p>«μεγαλύτερο μέρος από αυτούς μου είναι "χρήσιμοι".. ο σκοπός λέγεται "FARM</p>

	<i>άγνωστα άτομα;</i>	Facebook - Προσωπικό όφελος - Για να αυξήσει τους φίλους του	VILLE"»(Συνέντευξη Η.Τ. 2) «μου σύστησαν απλά οι φίλοι μου για προσκλήσεις στα events που διοργανώνω» (Συνέντευξη Η.Τ. 3) «Απλά για να φαίνεται ότι έχω φίλους και, εε να μεν φαίνεται τέσσερις φίλοι» (Συνέντευξη Π.Π. 6)
--	-----------------------	--	--

Με την μέθοδο της τριγωνοποίησης σύγκρινα όλα τα δεδομένα τα οποία είχα για τα άτομα από τα οποία πήρα συνέντευξη για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων. Η τριγωνοποίηση αναφέρεται στην χρήση πολλαπλών μεθόδων απόκτησης δεδομένων με στόχο την επαλήθευση των δεδομένων (Σπανακά, 2008). Συλλέγοντας τις απαντήσεις από τα ερωτηματολόγια και τις συνεντεύξεις των 11 ατόμων και βλέποντας το προφίλ των ατόμων κατά την διάρκεια των συνεντεύξεων αυτών παρατήρησα ότι οι απαντήσεις τους ήταν αξιόπιστες και έγκυρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται κάποια περιγραφικά στοιχεία από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου. Στην συνέχεια υπάρχουν αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα αναλύονται απαντώντας με σειρά τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία τέθηκαν πιο πάνω.

5.1 Αποτελέσματα Ποσοτικής Έρευνας

Διαδικτυακά Κοινωνικά Δίκτυα και διάρκεια χρήσης τους

Μέσα από την ανάλυση του ερωτηματολογίου προέκυψαν τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Τα περιγραφικά στοιχεία τα οποία υπήρχαν στην αρχή του ερωτηματολογίου έδωσαν απάντηση στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα. Ποια είναι τα Δ.Κ.Δ. που χρησιμοποιούν οι Κύπριοι φοιτητές και σε ποιο βαθμό χρησιμοποιούν το καθένα από αυτά;

Οι απαντήσεις οι οποίες δόθηκαν τεκμηριώνουν και την επιλογή του συγκεκριμένου Δ.Κ.Δ. για μελέτη. Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 2 το άτομο μπορούσε να επιλέξει περισσότερες από μια επιλογές. Το Facebook με 94.2% κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στα υπόλοιπα Δ.Κ.Δ.. Ακολουθεί το Hi5 με ποσοστό 19.6%. Ο Donlin (2010) αναφέρει ότι το να έχει κάποιος λογαριασμό στο Facebook είναι τόσο κοινό με το να έχει κάποιος κινητό τηλέφωνο. Τον Ιανουάριο του 2010 το 11.6% όλου του χρόνου που σπαταλήθηκε διαδικτυακά στις Ηνωμένες Πολιτείες δαπανήθηκε στην χρήση του Facebook.

Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από 22.4% άντρες και 77.6% γυναίκες.

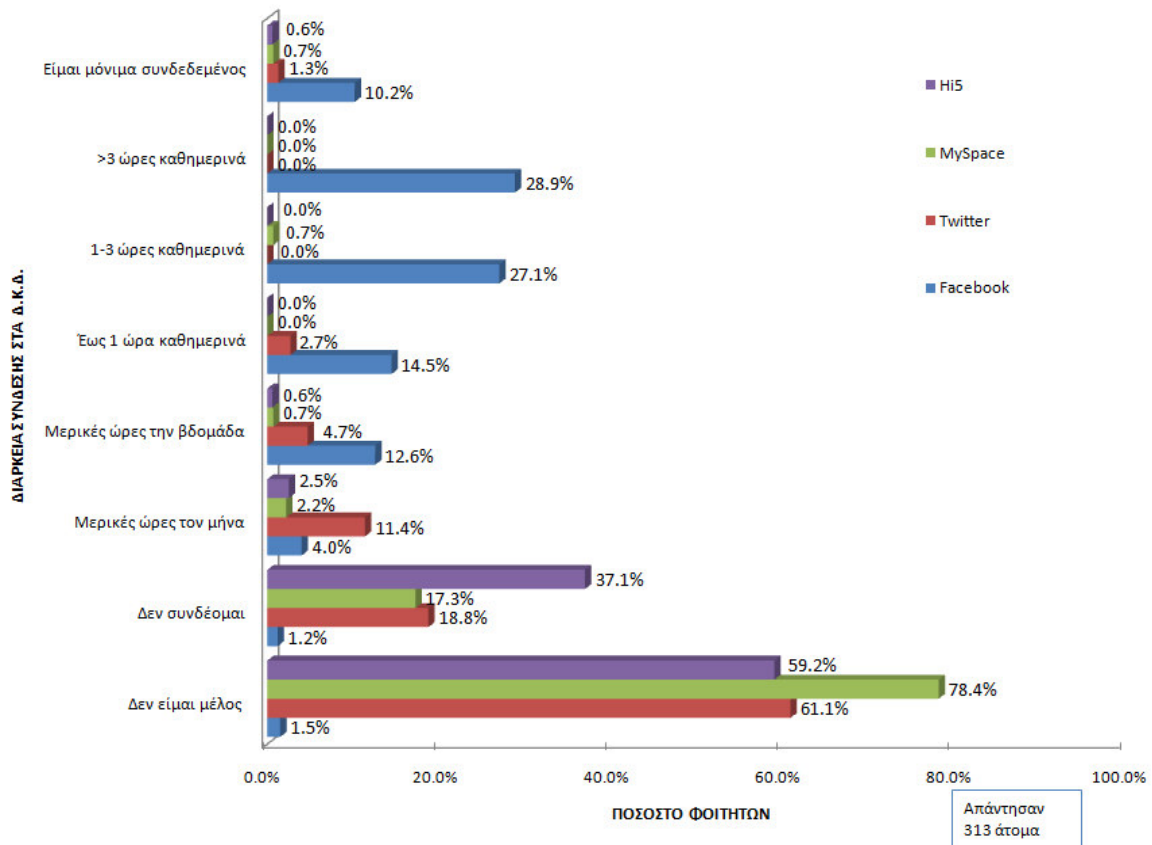
Πίνακας 2: Τα Δ.Κ.Δ. στα οποία οι φοιτητές έχουν λογαριασμό (Απάντησαν 326 άτομα)

<i>Facebook</i>	<i>Hi5</i>	<i>Twitter</i>	<i>MySpace</i>	<i>Msn</i>	<i>Skype</i>	<i>Άλλο (πχ. bearshare)</i>
94.2%	19.6%	14.6%	8.8%	1.5%	0.6%	2.6%

Πόσο χρόνο συνδέονται όμως οι φοιτητές στα Δ.Κ.Δ. που έχουν λογαριασμό;

Ένα μεγάλο ποσοστό των φοιτητών αναφέρει ότι συνδέεται στο Facebook καθημερινά (70.5%). Αυτό δηλώνει ότι το Facebook αποτελεί μια συνεχή ενασχόληση του κάθε φοιτητή σε καθημερινή βάση. Συγκεκριμένα το 10.2% είναι μόνιμα συνδεδεμένο στο Facebook, το

28.9% είναι συνδεδεμένο στο Facebook περισσότερο από 3 ώρες καθημερινά το 27.1% είναι από 1 έως 3 ώρες καθημερινά. Σε αντίθεση με το 1.5% το οποίο δεν είναι μέλος στο Facebook. Όσον αφορά τα υπόλοιπα Δ.Κ.Δ. (Twitter, MySpace, Hi5) η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απαντά ότι δεν είναι μέλη. (61.1%, 78.4%, 59.2% αντιστοίχως). Όσον αφορά τα άτομα τα οποία δηλώνουν ότι είναι μέλη αρκετά από αυτά δεν συνδέονται καθόλου. Συγκεκριμένα το 36.9% στο Hi5, 18.8% στο Twitter και 17.3% στο MySpace (βλ. Διάγραμμα 1).

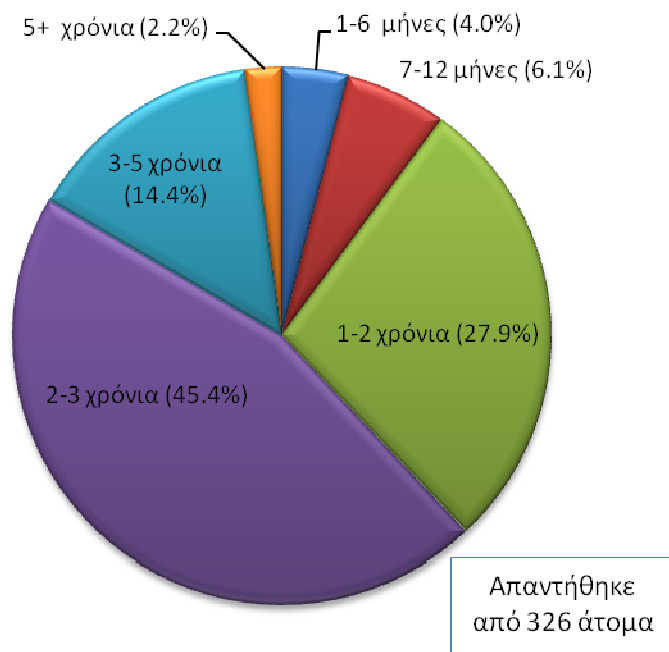
Διάγραμμα 1: Διάρκεια σύνδεσης στα Δ.Κ.Δ.

Τα άτομα τα οποία συνδέονται στο Facebook καθημερινά και για αρκετές ώρες θα ήταν αναμενόμενο να επισκέπτονται πρώτη την ιστοσελίδα του με το που σερφάρουν στο διαδίκτυο αλλά ταυτόχρονα να έχουν αυξήσει και τον χρόνο που ασχολούνται με τον Η.Υ. τους.

Όντως αυτό ισχύει εφόσον στην ερώτηση εάν το Facebook είναι η πρώτη ιστοσελίδα που θα επισκεφτούν όταν μπουν στο διαδίκτυο μάζεψε ένα υψηλό ποσοστό θετικής απάντησης (67.8%). Παράλληλα, η ενασχόληση των φοιτητών με το Facebook έχει επηρεάσει τον

χρόνο που αφιερώνουν στον υπολογιστή. Το 72.4% των φοιτητών δηλώνει ότι το Facebook έχει αυξήσει τον χρόνο που αφιερώνει στον υπολογιστή του, 1.2% είναι συνεχώς συνδεδεμένο μέσω του κινητού του τηλεφώνου και το 26.4% δεν έχει αλλάξει καθόλου ο χρόνος που αφιερώνει στον υπολογιστή.

Όσον αφορά το διάστημα που οι φοιτητές έχουν λογαριασμό στο Facebook όπως φαίνεται και πιο κάτω οι περισσότεροι φοιτητές(45.4%) απόκτησαν πρόσβαση πριν δυο με τρία χρόνια(βλ. Διάγραμμα 2). Το γεγονός αυτό ίσως οφείλεται στην είσοδο των φοιτητών στο πανεπιστήμιο. Εφόσον αρκετοί φοιτητές ανέφεραν ότι γνώρισαν και ήρθαν για πρώτη φορά σε επαφή με το Facebook μέσα από τις σπουδές τους ή τους συμφοιτητές τους. Αυτό τεκμηριώνεται και μέσα από το χρόνο δημιουργίας του Facebook όπου ένα μεγάλο ποσοστό φοιτητών (>76%) απαντούν ότι έχουν λογαριασμό από ένα έως τέσσερα χρόνια

Διάγραμμα 2: Πόσο καιρό έχουν οι φοιτητές πρόσβαση στο Facebook;

Τι κερδίζουν όμως οι φοιτητές μέσα από την χρήση του Facebook και ασχολούνται σε τόσο μεγάλο βαθμό με αυτό; Ποιος είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο οι φοιτητές χρησιμοποιούν το Facebook;

Στο σημείο αυτό θα αναφερθούν οι λόγοι για τους οποίους το Facebook αποτελεί ένα τόσο ελκυστικό δίκτυο για τους φοιτητές. Ο λόγος ο οποίος ξεχωρίζει με ποσοστό 55.69% είναι η επικοινωνία με φίλους και οικογένεια. Δεύτερος λόγος για τον οποίο οι φοιτητές κάνουν

χρήση του Facebook είναι η δυνατότητα που τους παρέχεται για ανταλλαγή πληροφοριών. Δηλαδή να μπορούν να μοιράζονται πληροφορίες για τον εαυτό τους αλλά και να λαμβάνουν πληροφορίες για τους γύρω τους. Μερικοί άλλοι λόγοι λιγότερο δημοφιλείς παρουσιάζονται στον πίνακα 3.

Πίνακας 3: Λόγοι χρήσης του Facebook (Απάντησαν 326 άτομα)

<i>Επικοινωνία με φίλους και οικογένεια</i>	<i>Γνωριμία με νέα άτομα</i>	<i>Αποστολή / λήψη πληροφοριών για το άτομο ή/και τους άλλους</i>	<i>Όλοι το χρησιμοποιούν ή/και μιλούν για αυτό</i>	<i>Παχνίδια</i>
55.69%	3.59%	35.63%	2.69%	2.40%

Ομαδοποίηση ατόμων της λίστας του Facebook

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα το οποίο μελετάται στην έρευνα είναι η ομαδοποίηση της λίστας των φίλων στο Facebook. Ποιές ομάδες ατόμων θα δημιουργούσε ο φοιτητής ανάλογα με τις διαπροσωπικές σχέσεις που έχει με τα άτομα που έχει στην λίστα του στο Facebook;

Οι κατηγορίες οι οποίες δημιουργούν οι φοιτητές για να χωρίσουν τα άτομα που υπάρχουν στην λίστα τους στο Facebook ανάλογα με τις διαπροσωπικές διαμεσολαβημένες σχέσεις που έχουν μεταξύ τους ποικίλουν και δεν είναι μόνο φίλοι όπως τους χαρακτηρίζει το Facebook. Η συγκεκριμένη ερώτηση ήταν ανοικτού τύπου, δηλαδή μπορούσε ο ερωτώμενος να γράψει ότι ήθελε αυτός. Συλλέγοντας και ομαδοποιώντας όλες τις απαντήσεις δημιουργήθηκαν 4 ομάδες ατόμων. Η μεγαλύτερη ομάδα που δημιουργείται είναι ο κοινωνικός κύκλος του ατόμου (πχ. γνωστοί, φίλοι). Ακολουθώς μια δεύτερη μεγάλη ομάδα είναι ο προσωπικός κύκλος του ατόμου (πχ. γονείς, αδέρφια). Αρκετά άτομα δημιουργούν την κατηγορία άγνωστοι ομαδοποιώντας σε αυτήν άτομα τα οποία δεν τα γνωρίζουν. Ως φοιτητές του ΤΕ.ΠΑ.Κ. το δείγμα της έρευνας δημιούργησε μια κατηγορία η οποία χαρακτηρίζεται ως πανεπιστημιακός κύκλος και αναφέρεται στα άτομα που γνώρισαν στο ΤΕ.ΠΑ.Κ. (πχ. συμφοιτητές, καθηγητές).

Τρόποι επαφής φοιτητή με την λίστα των ατόμων στο προφίλ του

Όπως έχει αναφερθεί πιο πριν ο φοιτητής κατηγοριοποιεί την λίστα των ατόμων που έχει στο προφίλ του ανάλογα με την σχέση που έχει με το κάθε άτομο στην καθημερινή του ζωή.

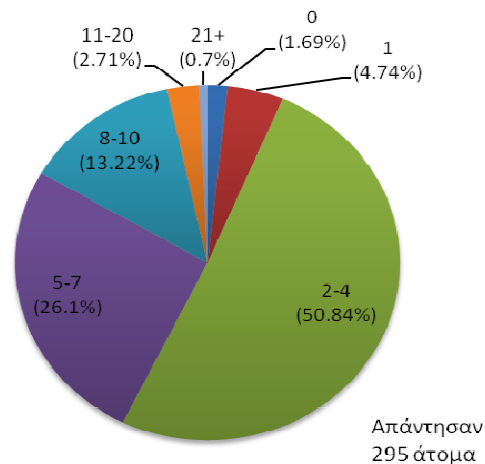
Όμως με ποιο τρόπο επικοινωνεί με την κάθε ομάδα ατόμων; Διαφέρει ο τρόπος επικοινωνίας ανά ομάδα ή μήπως είναι ο ίδιος; Η απάντηση στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα δίνεται πιο κάτω.

Ανάλογα με την κατηγορία την οποία ανήκει το κάθε άτομο/φίλος ενός χρήστη επικοινωνεί με διαφορετικό τρόπο με τον χρήστη. Το Facebook προσφέρει έξι δυνατότητες επικοινωνίας. Οι τρόποι αυτοί είναι οι εξής: άμεση συνομιλία(chat), αποστολή μηνύματος, έκφραση αρεσκείας ενός βίντεο/φωτογραφίας/κειμένου (like), δημοσίευση στο προφίλ κάποιου ατόμου, σχολιασμός και οι προσκλήσεις. Σε όλες τις ομάδες ατόμων που δημιουργούνται εκτός των αγνώστων ο τρόπος επικοινωνίας ο οποίος κυριαρχεί είναι το chat και το like. Ακολουθούν με σειρά προτίμησης ο σχολιασμός, η δημοσίευση, η αποστολή μηνύματος και τέλος η αποστολή προσκλήσεων. Στην κατηγορία άγνωστοι το 79.1% των φοιτητών αναφέρει ότι δεν επικοινωνεί καθόλου μαζί τους ενώ το 13.6% συνομιλεί μαζί τους μέσω chat.

Σύγκριση του κοινωνικού δικτύου με το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή

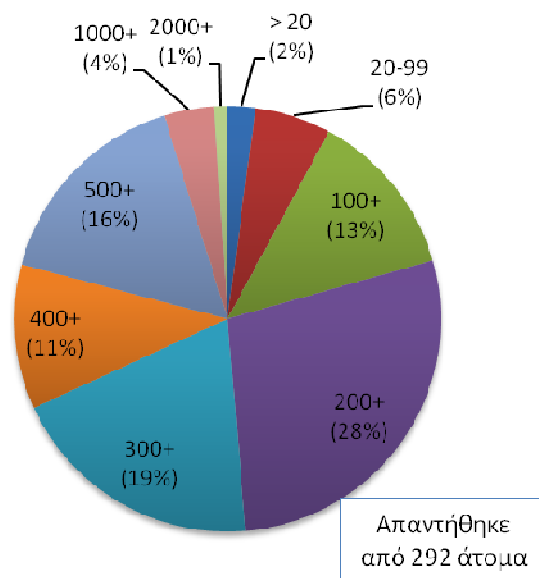
Το κοινωνικό δίκτυο του φοιτητή είναι ίσο με το Δ.Κ.Δ. του; Ή μήπως υπάρχουν διαφορές; Το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή παρουσιάζεται πολύ μεγαλύτερο από το κοινωνικό δίκτυο του στην πραγματική του ζωή. Οι Bernardo et al. (2009) συγκρίνοντας το κοινωνικό δίκτυο ενός ατόμου με το Δ.Κ.Δ. του έδειξαν ότι ο χρήστης που είχε πολύ λιγότερους φίλους στην καθημερινή του ζωή είχε πολύ περισσότερους στην λίστα του στο Facebook. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από τις δυο επόμενες ερωτήσεις οι οποίες υπήρχαν στο ερωτηματολόγιο.

Αρχικά υπήρχε η ερώτηση «Πόσοι θα έλεγες ότι είναι οι κοντινοί σου φίλοι στην καθημερινή σου ζωή;». Όπως φαίνεται και πιο κάτω (βλ. Διάγραμμα 3) η πλειοψηφία των ερωτώμενων (50.84%) επέλεξε δύο έως τέσσερις φίλους. Το 90.16% δήλωσε ότι οι κοντινοί τους φίλοι στην καθημερινή τους ζωή είναι από δύο έως δέκα.

Διάγραμμα 3: Πόσοι είναι οι κοντινοί φίλοι του φοιτητή στην καθημερινή ζωή;

Ενώ στην ερώτηση πόσοι είναι οι φίλοι σου στο Facebook η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε 200+ (δηλαδή 200-299). Το 71% των ατόμων απάντησε ότι έχει από 100 έως 499 φίλους στο προφίλ τους. Από 500 μέχρι περισσότερους από 2000 φίλους έχουν στο προφίλ τους το 21% των ερωτηθέντων. Από 1 έως 99 φίλους έχουν 8% των φοιτητών (βλ. Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Πόσοι είναι οι φίλοι του φοιτητή στο Facebook;

Όπως φαίνεται και πιο πάνω ο αριθμός των φίλων του φοιτητή στην καθημερινή του ζωή σε σχέση με τους φίλους στο Facebook διαφέρει σε τεράστιο βαθμό. Ενώ στους φίλους στην καθημερινή ζωή η πλειοψηφία απαντά δυο με τέσσερις φίλους, στο Facebook απαντά με 200

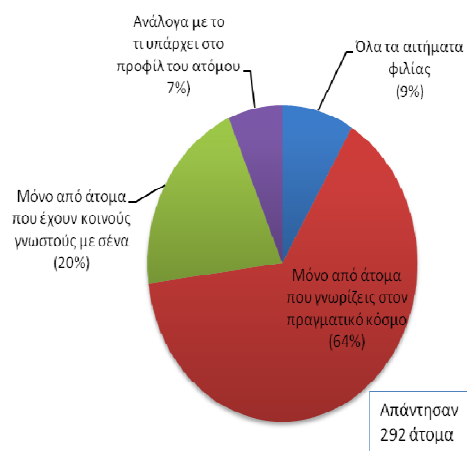
έως 299 φίλους. Ο Brzozowski et al. (2008) αναφέρουν ότι οι χρήστες συνδέονται μεταξύ τους με την λέξη φίλοι αλλά πολύ λίγοι από αυτούς αντιπροσωπεύουν άτομα με την πραγματική έννοια της λέξης. Ισχύει όμως αυτό και στην περίπτωση των φοιτητών; Δηλαδή ο χρόνος ο οποίος αφιερώνει ο φοιτητής για να επικοινωνεί με τα άτομα που έχει στο Facebook του είναι ο ίδιος για όλα τα άτομα;

Συγκεκριμένα, μέσα από ερώτηση η οποία αφορούσε τον χρόνο επικοινωνίας του χρήστη μέσω του Facebook με τα άτομα στο προφίλ του παρουσιάζεται πως όταν τα άτομα είναι ελάχιστα η επικοινωνία είναι πιο συχνή. Τα ελάχιστα αυτά άτομα θα μπορούσαν να αναφέρονται στα άτομα τα οποία αντιπροσωπεύουν το πραγματικό νόημα της λέξης 'friends' με την οποία συνδέονται. Με αυτά τα άτομα ο φοιτητής νιώθει την ανάγκη να είναι σε πιο συχνή επαφή μαζί τους. Αντιθέτως όταν τα άτομα αυξάνονται η επικοινωνία γίνεται ελάχιστη έως δυσεύρετη. Όσο πιο πολλούς φίλους είχε κάποιος χρήστης στο Facebook τόσο πιο λίγο επικοινωνούσε μαζί τους καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι τα άτομα είχαν περισσότερους αλλά πιο αδύνατους έως ανύπαρκτους δεσμούς (Bernardo et al., 2009). Συγκεκριμένα όταν η επικοινωνία του φοιτητή περιορίζεται σε 1 έως 19 άτομα είναι καθημερινή και φθάνει μέχρι το 99.1%. Όταν τα άτομα αυξάνονται σε 20 έως 99 τότε η συχνότητα επικοινωνίας είναι πιο σπάνια και η καθημερινή επαφή πέφτει στο 0.8%. Όταν περιορίζεται στο μια φορά τον μήνα ανεβαίνει στο 24.8% ενώ όταν γίνεται σχεδόν ανύπαρκτη και εμφανίζεται μια φορά το χρόνο φθάνει μέχρι το 37%. Τι γίνεται όμως όταν τα άτομα ξεπεράσουν τους 200; Υπάρχει επικοινωνία μεταξύ του φοιτητή και μιας μεγάλης ομάδας ατόμων; Το 29.2% αναφέρει ότι δεν επικοινωνήσε ποτέ του με περισσότερα από 200 άτομα τα οποία έχει στο προφίλ του.

Όσον αφορά την συχνότητα επικοινωνίας του χρήστη εκτός διαδικτύου με τα άτομα που έχει στο προφίλ του εμφανίζεται η ίδια με τον χρόνο που αφιερώνει ο φοιτητής για επικοινωνία μέσω του διαδικτύου. Όσο λιγότερα είναι τα άτομα (1 έως 19) τόσο αυξάνεται και η συχνότητα επικοινωνίας. Ενώ όταν τα άτομα αυξάνονται (20 έως 99) η καθημερινή επαφή χάνεται και την θέση της παίρνει η επαφή μια φορά τον μήνα ή ακόμη και μια φορά τον χρόνο. Το 23.5% των φοιτητών απάντησε ότι δεν επικοινωνεί καθόλου με περισσότερα από 200 άτομα που έχει στο προφίλ του.

Μέσα από τις πιο πάνω ερωτήσεις φαίνεται ότι οι φοιτητές χρησιμοποιούν το Facebook για ενδυνάμωση των ισχυρών δεσμών που έχουν με ελάχιστα συγκεκριμένα άτομα. Η τάση αυτή ενδυναμώνεται με το γεγονός ότι ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών δεν έχει

επικοινωνήσει ποτέ του ούτε μέσω διαδικτύου αλλά ούτε και εκτός διαδικτύου με περισσότερα από 200 άτομα. Γιατί όμως συμβαίνει αυτό; Έρευνα των Asilo et al. (2010) έδειξε ότι τα άτομα δημιουργούσαν σχέσεις με αδύναμους δεσμούς στα Δ.Κ.Δ. λόγω του ότι στηρίζονταν κατά πολύ στον υπολογιστή και στο διαδίκτυο ως κύριο μέσο επικοινωνίας. Το δεδομένο αυτό ισχύει και στην συγκεκριμένη περίπτωση εφόσον η πλειοψηφία των φοιτητών δηλώνει ότι το Facebook έχει αυξήσει τον χρόνο με τον οποίο ασχολούνται με τον Η.Υ.. Μήπως τελικά τα άτομα τα οποία έχουν στην λίστα τους δεν τα γνωρίζουν και τόσο καλά; Από ότι φαίνεται αυτό επιβεβαιώνεται. Το 72.5% των φοιτητών μόλις γνωρίσουν κάποιο νέο άτομο στην ζωή τους τον αναζητούν στο Facebook. Όμως γιατί συμβαίνει αυτό; Τι θα μπορούσε να κερδίσει κάποιος μέσα από την προσθήκη ενός ατόμου το οποίο είδε κάπου μια φορά στην λίστα του στο Facebook; Ίσως θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν υπάρχει κάποιο όφελος από έναν άγνωστο με τον οποίο έχουμε πει γεια κάποτε. Όμως οι απόψεις ποικίλουν και οι λόγοι είναι πολλοί. Οι κυρίαρχοι λόγοι για τους οποίους ο φοιτητής αναζητεί κάποιο νέο άτομο στο Facebook είναι οι εξής: πρώτον για να τον γνωρίσει καλύτερα, δεύτερον γιατί είναι περίεργος να μάθει για τον άλλο κάποιες πληροφορίες και τρίτον για να επικοινωνεί εύκολα μαζί του. Ο φοιτητής νιώθει την ανάγκη να δημιουργήσει έναν χώρο στον οποίο θα παρατηρεί το τι συμβαίνει στα άτομα που πέρασαν έστω και για μια στιγμή από την ζωή του. Θέλει να δημιουργήσει το δικό του προσωπικό κοινό. Με ποιο κριτήριο όμως οι φοιτητές επιλέγουν εάν θα προσθέσουν κάποιο νέο άτομο στην λίστα των φίλων τους; Η πλειοψηφία των φοιτητών (64.4%) απάντησε ότι αποδέχεται αιτήματα φιλίας μόνο από άτομα που γνωρίζει στον πραγματικό κόσμο ενώ το 20.5% αποδέχεται αιτήματα φιλίας από άτομα με τα οποία έχουν κοινούς γνωστούς. Μερικά άλλα, λιγότερο σημαντικά κριτήρια για τους φοιτητές παρουσιάζονται στο διάγραμμα 5.

Διάγραμμα 5: Με ποιο κριτήριο οι φοιτητές επιλέγουν τους φίλους τους στο Facebook;

5.2 Αποτελέσματα Ποιοτικής Έρευνας

Πιο κάτω θα παρουσιαστούν τα δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν με την μέθοδο της συνέντευξης. Για την καλύτερη εξήγηση των δεδομένων αναφέρονται δυο μελέτες περιπτώσεων για δυο άτομα από τα οποία πήρα συνέντευξη.

Μελέτη Περίπτωσης 1

Ο Μαρίνος¹ έχει λογαριασμό μόνο στο Δ.Κ.Δ. Facebook, στο οποίο συνδέεται περισσότερο από 3 ώρες καθημερινά, από τον υπολογιστή του αλλά και από το κινητό του τηλέφωνο. Έχει λογαριασμό περίπου εδώ και τέσσερα χρόνια. Το Facebook αποτελεί για αυτόν την πρώτη ιστοσελίδα που θα επισκεφτεί όταν έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο και νιώθει ότι έχει παρουσιάσει αύξηση ο χρόνος ο οποίος αφιερώνει στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή. Ο κύριος λόγος για τον οποίο χρησιμοποιεί το Facebook είναι για να μοιράζεται ή να λαμβάνει πληροφορίες για τον εαυτό του και για τους άλλους. Συγκεκριμένα δημοσιεύει κάποιες εκδηλώσεις που διοργανώνει στις οποίες παίζει μουσική μαζί με τους φίλους του. Οι φίλοι του στην καθημερινή του ζωή είναι τέσσερις ενώ στο Facebook 656. Όταν γνωρίσει κάποιο νέο άτομο στην ζωή του το αναζητεί στο Facebook λόγω περιέργειας αλλά και για να επικοινωνεί πιο εύκολα μαζί του. Όταν του στείλουν ένα αίτημα φιλίας το αποδέχεται με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν κοινοί γνωστοί μεταξύ του ατόμου που το στέλνει και αυτού. Όταν θα στείλει ο Μαρίνος αίτημα φιλίας ελέγχει εάν γνωρίζει το άτομο, εάν του αρέσει η εικόνα του προφίλ του και ποια είδη μουσικής ακούει. Θεωρεί αδύνατο να δημιουργηθεί μια πραγματική φιλία μέσω του Facebook γιατί δεν υπάρχει πρόσωπο με πρόσωπο επαφή. Αντιθέτως, πιστεύει ότι μια υπάρχουσα φιλία στην πραγματική ζωή μπορεί να διατηρηθεί μέσω του Facebook. Ομαδοποιώντας τα άτομα δημιουργεί τις ομάδες φίλοι, οικογένεια, γνωστοί και άγνωστοι. Με όλες τις ομάδες επικοινωνεί μέσω chat και like όμως υπάρχουν και πολλά άτομα (200+) με τα οποία δεν έχει επικοινωνήσει καθόλου μαζί τους. Καθημερινά επικοινωνεί με έναν έως τέσσερα άτομα.

Αν τερμάτιζε το λογαριασμό του στο Facebook αυτό που θα του έλειπε θα ήταν η δυνατότητα δημοσίευσης προσωπικών πραγμάτων (πχ. ενημέρωση για κάποια εκδήλωση ή μια μουσική που έγραψε). Επίσης δεν θα του άρεσε το γεγονός ότι δεν θα έβλεπε τις φωτογραφίες των ατόμων που έχει στο προφίλ του και το τι κάνουν.

¹ Το όνομα το οποίο χρησιμοποιείται είναι ψευδώνυμο που αντιστοιχεί στο φύλο του ατόμου

Μελέτη Περίπτωσης 2

Η Γιώτα² έχει λογαριασμό στα Δ.Κ.Δ. Facebook και Hi5. Δεν χρησιμοποιεί τον λογαριασμό της στο Hi5 ενώ στο Facebook συνδέεται καθημερινά επί μονίμως βάσεως. Η μόνη ώρα η οποία δεν θα είναι συνδεδεμένη με το Facebook είναι όταν λείπει από σπίτι και όταν κοιμάται. Είναι συνδεδεμένη συνεχώς γιατί με το να έχει το Facebook ανοικτό νιώθει ασφάλεια. Μέσα από το Facebook μπορεί να μάθει πληροφορίες για τους άλλους που παλιά δεν μπορούσε να μάθει. Πληροφορίες του τύπου τι έκανε και τι δεν έκανε το άτομο ακόμη και τι έφαγε. Έχει λογαριασμό εδώ και τρία χρόνια. Το Facebook αποτελεί για αυτήν την πρώτη ιστοσελίδα που θα επισκεφτεί όταν έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο και νιώθει ότι έχει παρουσιάσει αύξηση ο χρόνος ο οποίος αφιερώνει στον Ηλεκτρονικό Υπολογιστή. Ο κύριος λόγος για τον οποίο χρησιμοποιεί το Facebook είναι για να μοιράζεται ή να λαμβάνει πληροφορίες για τον εαυτό του και για τους άλλους. Οι φίλοι της στην καθημερινή της ζωή είναι οκτώ ενώ στο Facebook 412. Αναφέρει ότι στην αρχή δημιουργίας του Facebook της δεν της άρεσε να έχει 10, 15 φίλους. Η Γιώτα πιστεύει ότι το να έχει κάποιος ελάχιστους φίλους ίσως το προφίλ του είναι ψεύτικο. Για αυτήν ο αριθμός των φίλων υποδεικνύει πόσες κοινωνικές σχέσεις έχει το άτομο στον πραγματικό κόσμο. Όταν γνωρίσει κάποιο νέο άτομο στην ζωή του το αναζητεί στο Facebook για να τον γνωρίσει καλύτερα αλλά και για να επικοινωνεί πιο εύκολα μαζί του. Όταν της στείλουν ένα αίτημα φιλίας το αποδέχεται με την προϋπόθεση ότι υπάρχουν κοινοί γνωστοί μεταξύ του ατόμου που το στέλνει και αυτής. Λαμβάνοντας υπόψη της και την μουσική που ακούει το άτομο καθώς επίσης και τις πολιτικές του πεποιθήσεις. Η Γιώτα δεν θέλει να στέλνει αιτήματα φιλίας αλλά να τις στέλνουν. Για παράδειγμα όταν γνωρίσει ένα νέο άτομο δεν θα του στείλει αίτημα φιλίας αλλά θα του δώσει κάποιο χρόνο ελπίζοντας να τις στείλει το άλλο άτομο. Ο λόγος που το κάνει αυτό είναι ο εγωισμός της όπως αναφέρει η ίδια. Θεωρεί αδύνατο να δημιουργηθεί μια πραγματική φιλία μέσω του Facebook γιατί δεν υπάρχει η προσωπική επαφή και δεν μπορείς να εμπιστευτείς τον άλλον. Ομαδοποιώντας τα άτομα δημιουργεί τις ομάδες φίλοι, οικογένεια, συγγενείς, παλιοί συμμαθητές, γνωστοί και άγνωστοι. Τα άτομα με τα οποία επικοινωνεί καθημερινά μέσω του Facebook είναι τα άτομα με τα οποία συναναστρέφεται και στην καθημερινή της ζωή. Ο τρόπος επικοινωνίας είναι το chat και το like. Με τα

² Το όνομα το οποίο χρησιμοποιείται είναι ψευδώνυμο που αντιστοιχεί στο φύλο του ατόμου

άγνωστα άτομα δεν επικοινωνεί αλλά θα τους ευχηθεί χρόνια πολλά στα γενέθλια τους με την προϋπόθεση ότι τις ευχήθηκαν στα δικά της γενέθλια. Αν τερμάτιζε το λογαριασμό της στο Facebook αυτό που θα της έλειπε θα ήταν η επικοινωνία με τα άτομα που συναναστρέφεται και στην καθημερινότητα της αλλά και το αίσθημα της περιέργειας που νιώθει όταν βλέπει τι κάνουν οι γύρω της.

Γιατί το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή είναι μεγαλύτερο από το κοινωνικό του δίκτυο;

Όπως παρουσιάστηκε και πιο πριν το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή διαφέρει σε μεγάλο βαθμό από το κοινωνικό δίκτυο του. Το κοινωνικό δίκτυο του φοιτητή είναι αρκετά πιο μικρό από το Δ.Κ.Δ. του. Για ποιους λόγους συμβαίνει αυτό; Μήπως γιατί όταν κάποιος έχει λίγους φίλους στο Δ.Κ.Δ. είναι λιγότερο κοινωνικά ελκυστικός από κάποιον που είχε περισσότερους (Tong et al., 2008); Μέσα από την ποιοτική έρευνα δόθηκε απάντηση στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα. Το ερώτημα αυτό ήταν για ποιους λόγους το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή είναι πιο μεγάλο από ότι το κοινωνικό του δίκτυο; Η απάντηση η οποία αναφέρεται στο γεγονός ότι το άτομο γίνεται περισσότερο κοινωνικά ελκυστικό επιβεβαιώνεται και στην μελέτη περίπτωσης δύο προσθέτοντας ταυτόχρονα το γεγονός ότι μειώνονται οι πιθανότητες το προφίλ να είναι ψεύτικο.

Μήπως ο λόγος για τον οποίο το πλήθος του κοινωνικού δικτύου με το Δ.Κ.Δ. είναι γιατί οι φοιτητές θεωρούν πιο εύκολο μέσα από τα Δ.Κ.Δ. να δημιουργηθούν φιλίες; Ποιες είναι οι αιτίες για τις οποίες για παράδειγμα το άτομο μπορεί να έχει οκτώ φίλους στην πραγματική ζωή και 412 στο Facebook(Μελέτη Περίπτωσης 2);

Οι λόγοι για τους οποίους ο φοιτητής προσθέτει συνεχώς νέα άτομα στο προφίλ του ποικίλουν. Το κάθε άτομο προσπαθεί να εξυπηρετήσει κάποιους δικούς τους στόχους. Στην μελέτη περίπτωσης 1 ο Μαρίνος είχε ως στόχο του να προωθήσει το ταλέντο του. Αυτό μπορούσε να το κάνει είτε δημοσιεύοντας λεπτομέρειες για εκδηλώσεις τις οποίες διοργάνωνε είτε ανεβάζοντας κάτι δικό του στο Facebook. Στην μελέτη περίπτωσης 2, η Γιώτα νιώθει ασφάλεια όταν βλέπει ότι βρίσκονται και άλλα άτομα στο Facebook. Αυτό την βοηθάει να προχωράει στην πραγματική της ζωή. Το Facebook αποτελεί για αυτήν αναπόσπαστο μέρος της ζωής της αλλά και της καθημερινότητας της. Όπως αναφέρει η ίδια πολύ πιο εύκολα θα μπορούσε να ολοκληρώσει μια εργασία της, τις πρωινές ώρες της ημέρας (πχ. 3 π.μ.). Αυτό συμβαίνει γιατί όταν βλέπει και άλλα άτομα συνδεδεμένα στο Facebook

τις συγκεκριμένες ώρες νιώθει ότι δεν είναι μόνη της αλλά αντιθέτως υπάρχουν και άλλα άτομα ξύπνια μαζί με αυτήν. Με τα άτομα αυτά θα μπορούσε να επικοινωνήσει αν χρειαζόνταν κάτι εφόσον ήταν εκεί, μαζί της, συνδεδεμένοι. Μερικοί άλλοι λόγοι αύξησης της λίστας των ατόμων στο προφίλ του φοιτητή είναι:

- «δεν απορρίπτω κανένα ... Ο λόγος είναι ότι μαζί με την στενή μου παρέα, διοργανώνουμε κάποια events ... μέσω κοινών φίλων, στέλνουμε ειδοποιήσεις και προσκλήσεις για τα events»(Συνέντευξη Η.Τ. 3)
- «Απλά μπορεί να σαι κάμουν λόγω περιέργειας»(Συνέντευξη Π.Π. 1)
- «είχεν φορές ασπούμε που εμπόρε να γυρεύω κάτι, να το βάλω στο status μου και να μου απαντήσουν άλλοι τόσοι... ήθελα ασπούμε να θωρώ τις φωτογραφίες που εφκάλαν οι φίλοι μου ... που εν μακριά.» (Συνέντευξη Π.Π. 4)
- «απλά η ενημέρωση για events που διοργανώνω»(Συνέντευξη Π.Π. 5)
- «για να μαθαίνω πληροφορίες που τους άλλους»(Συνέντευξη Π.Π. 6)
- «Το πρόσθεσα για το λόγο ότι ντρέπουμε να μην τους δεχτώ»(Συνέντευξη Η.Τ. 4)
- έχω υπέρ αρκετό αριθμό "φίλων" και συγκεκριμένα ... 1323...ίσως να το έχω παρακάνει ... όμως ... μου είναι "χρήσιμοι". Και λέω "χρήσιμοι" σε εισαγωγικά διότι, ο σκοπός τους είναι ΕΝΑΣ. Ο ίδιος σκοπός που μου αποσπά ώρες από τη μέρα μου στο Facebook ... ο σκοπός λέγεται "FARM VILLE".(Συνέντευξη Η.Τ. 2)

Η λίστα του Facebook για τον κάθε φοιτητή αυξάνεται για πολλούς και διάφορους λόγους όπως ανάφερα και πιο πάνω. Παρόλα αυτά τα άτομα τα οποία ο χρήστης γνωρίζει πραγματικά και επικοινωνεί συχνά μαζί τους δεν μπορούν να ξεπεράσουν τα 150.

- «...οι γνωστοί οι οποίοι είναι 150-άτομα τα οποία γνώρισα έστω και μια φορά στην πραγματική ζωή, οι υπόλοιποι 320 ... είναι άτομα τα οποία μου σύστησαν απλά οι φίλοι μου για προσκλήσεις στα events και αυτοί που με κάνουν add χωρίς καν να τους γνωρίζω και που δεν τους κάνω ignore..»(Συνέντευξη Η.Τ. 3)
- «οι πραγματικοί μου φίλοι είναι 4 με 5 ... έχω 254 φίλους και σπάνια να επικοινωνήσω μαζί τους μέσω του Facebook ...τα άτομα που έχω ... θα τους χαρακτήριζα, τα ¾ ως αγνώστους και το άλλο ¼ ως γνωστούς»(Συνέντευξη Η.Τ. 5)

Ο κάθε χρήστης του Facebook έχει το δικό του στόχο. Κάποιοι θέλουν να κερδίσουν στα παιχνίδια, κάποιοι άλλοι να λαμβάνουν πληροφορίες για τους γύρω τους ή ακόμη και να χρησιμοποιούν το δίκτυο ως μέσο δημοσιοποίησης γεγονότων. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο ο κάθε χρήστης δημιουργεί το δικό του προσωπικό κοινό επιλέγοντας τα άτομα που ο ίδιος θέλει να έχει στην λίστα του. Με τα άτομα αυτά νιώθει περισσότερη ασφάλεια αλλά ταυτόχρονα και ευχαρίστηση. Ασφάλεια γιατί ξέρει σε ποιους απευθύνεται εφόσον ο ίδιος χρήστης διαλέγει τα άτομα αυτά και ευχαρίστηση γιατί χαίρεται με το να βλέπει το πώς περνούν άτομα που γνώρισε έστω και για λίγο.

- «προσέχω περισσότερο ποιους κάμνω φίλους παρά πριν όταν το δημιούργησα.ήταν το, πριν όταν το δημιούργησα Δεν ξέρεις τι κινδύνοι ελλοχεύονται ενώ τώρα ντάξει είμαι, εε δύσκολα να δεχτώ κάποιον που να μην τον ξέρω καθόλου. » (Συνέντευξη Π.Π. 1)
- «το να έχεις πολλούς φίλους είναι εκτός από ανούσιο και εκνευριστικό...το να βλέπεις συνεχείς ενημερώσεις στον τοίχο σου, είτε παιχνίδια, είτε εφαρμογές τύπου "στείλε δώρα" κλπ... νιώθω μια σχετική ευχαρίστηση με το να ξέρω ότι άτομα που έχουν περάσει από τη ζωή μου έστω και χωρίς να με επηρεάσουν υπάρχουν ακόμα in my reach...είναι αρκετά ενδιαφέρον να βλέπεις πως εξελίσσεται ο άλλος με τα χρόνια» (Συνέντευξη Η.Τ. 1)

Οι φοιτητές πιστεύουν ότι είναι δύσκολο να εμπιστευτούν κάποιον που δεν γνωρίζουν στην καθημερινή τους ζωή. Κάποιο άτομο που το πρόσθεσαν στην λίστα τους απλά για να εξυπηρετήσουν κάποιους δικούς τους σκοπούς.

- «Εν αρκετά δύσκολο...δεν ξέρεις τι κρύβεται πίσω από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή τζιαι εάν δεν υπάρχει μια face to face επαφή ... ίσως ... να μην εξελιχθεί μια φιλία. (Συνέντευξη Π.Π. 1)

Συμπληρώνοντας ότι σήμερα είναι σχεδόν αδύνατο κάποιο άτομο να μπορέσει να δημιουργήσει μια πραγματική φιλία στον πραγματικό κόσμο, στο Facebook αυτό μοιάζει ουτοπικό.

- Γιατί δαμε στην πραγματική ζωή δυσκολεύομαι να εμπιστευτώ τους ανθρώπους εννα τους εμπιστευτώ με το Facebook;(Συνέντευξη Π.Π. 4)

Ένας άλλος λόγος για τον οποίο οι φοιτητές θεωρούν ότι είναι πολύ δύσκολο έως αδύνατο να δημιουργηθεί πραγματική φιλία στο Facebook είναι το ότι δεν γνωρίζουν σε ποιο βαθμό οι πληροφορίες οι οποίες βλέπουν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

- «...με το να μπει στο Facebook σημαίνει χάνεις τον πραγματικό κόσμο...για να πιστεύεις ότι έκαμες μιαν πραγματική φιλία που το Facebook σημαίνει ότι είσαι ...τουλάχιστον την μισή μέρα ... μες το Facebook ... Γιατί η φιλία εν τζιαι γίνεται έτσι απλά, μιλάς 10 λεπτά την ημέρα τζιαι γίνεσαι φίλος; Μιλάς συνέχεια για να γίνεις φίλος με τον άλλο τζιαι να τον γνωρίσεις ... Πρώτα από όλα εν έχεις απόδειξη ότι εν τζίνος. Ύστερα ... μπορεί τζίνος να εν ... με άλλους πέντε ... τζιαι να κάμνουν πλάκα.» (Συνέντευξη Π.Π. 2)
- «Εγώ προσωπικά δεν θα το έκαμνα ... γιατί ενιζέρεις τον άλλον, εν εμπιστεύομαι ... για να γίνω φίλη του μέσω ενός κοινωνικού δικτύου. Πρέπει να υπάρχει επαφή, πραγματική επαφή.» (Συνέντευξη Π.Π. 3)

Μπορεί το Facebook να μην δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον για την δημιουργία μιας νέας πραγματικής φιλίας όμως θα μπορούσε να διατηρήσει και να ενδυναμώσει μια παλιά φιλία.

- «Που τι στιγμή που δεν υπάρχει πρόσωπο με πρόσωπο επαφή και η μόνη επαφή είναι μέσω chat, ούτε καν φωνή ούτε καν βίντεο εν πολλά δύσκολο... το Facebook απλά διατηρεί ... μια παλιά φίλια που χα, δεν δημιουργεί κάποια νέα»(Συνέντευξη Π.Π. 5)

Οι λόγοι για τους οποίους το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή είναι πολύ μεγαλύτερο από το κοινωνικό δίκτυο του στην πραγματική ζωή διαφέρουν από άτομο σε άτομο. Το κύριο σημείο όλων των αιτιών βρίσκεται στο γεγονός ότι το κάθε άτομο προσπαθεί να εξυπηρετήσει κάποιο δικό του όφελος, κάποιο δικό του συμφέρον. Το όφελος αυτό μπορεί να είναι από το να παίζει ένα παιχνίδι και να έχει πολλούς συμμάχους και αντιπάλους μέχρι το να δημοσιεύσει μια δική του εκδήλωση για να έχει περισσότερο κοινό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ανακεφαλαιώνοντας, μετά από την πιο πάνω έρευνα και την εξαγωγή των αποτελεσμάτων στο παρών κεφάλαιο θα γίνει μια συζήτηση καθώς επίσης και σύγκριση με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών. Επίσης αναφέρονται παλαιότερες έρευνες που έγιναν και έθεταν τα ερωτήματα αυτά για μελλοντική έρευνα στα οποία η εργασία έχει την δυνατότητα να προσθέσει στοιχεία.

Η εργασία αυτή δεν αποτελεί την μόνη συζήτηση για την ομαδοποίηση των ατόμων. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω ο Thelwall (2008) και οι Fono και Raynes-Goldie (2006) δημιούργησαν κάποια τυπολογία των ατόμων αυτών εστιάζοντας κυρίως στην χρησιμότητα τους. Στην εργασία αυτή δίνεται μια διαφορετική διάσταση της λίστας των ατόμων ενός φοιτητή μέσα από την προσέγγιση που παρουσιάζεται το θέμα. Η τυπολογία που προκύπτει για τις κατηγορίες ατόμων δημιουργείται από τους ίδιους τους φοιτητές, χρησιμοποιείται ανθρωποκεντρική προσέγγιση εστιάζοντας στις ομάδες που αλληλεπιδρά ο φοιτητής. Συγκεκριμένα, οι κατηγορίες στις οποίες μπορούν να ομαδοποιηθούν τα άτομα που υπάρχουν στην λίστα ενός φοιτητή του ΤΕ.ΠΑ.Κ. στο Facebook είναι ο κοινωνικός κύκλος, ο προσωπικός κύκλος, ο πανεπιστημιακός κύκλος καθώς επίσης και οι άγνωστοι. Παρόλο που οι ομάδες αυτές διαφέρουν, δεν αλλάζει ο τρόπος με τον οποίο επιλέγουν να επικοινωνούν με τους γύρω τους. Ενώ το Facebook προσφέρει έξι δυνατότητες επικοινωνίας όλες οι ομάδες, εξαιρούμενης της ομάδας άγνωστοι, χρησιμοποιούν το chat και το like σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ότι τις υπόλοιπες δυνατότητες (post, αποστολή μηνυμάτων, αποστολή προσκλήσεων κλπ.).

Όπως έχει αναφερθεί και στα αποτελέσματα ο αριθμός των ατόμων με τα οποία ο φοιτητής διατηρεί ισχυρή σχέση είναι πολύ μικρός σε σύγκριση με τους 'φίλους' που έχει στο προφίλ του. Επίσης η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε ότι τα άτομα τα οποία γνωρίζει είναι γύρω στα 150 με 200, τα υπόλοιπα άτομα συνήθως είναι άγνωστα ή δεν επικοινωνήσαν ποτέ τους με τον ερωτώμενο. Σύμφωνα με τον Dunbar ο μέγιστος αριθμός ατόμων με τον οποίο μπορεί να διατηρηθεί μια πραγματική σχέση είναι 150. Έστω και εάν ο αριθμός στην λίστα των ατόμων είναι τετραψήφιος δεν αλλάζει ο αριθμός Dunbar. Αυτό συμβαίνει γιατί για να διατηρηθεί μια σχέση πρέπει να υπάρχει φροντίδα στην σχέση. Δεν μπορεί η λεκτική επικοινωνία να καλύψει τις πραγματικές ανάγκες μιας σχέσης. «Οι λέξεις είναι ολισθηρές όμως ένα άγγιγμα αξίζει όσο χίλιες λέξεις κάθε μέρα» (Dunbar, 2010). Μπορεί ο φοιτητής

να προσπαθεί να αυξήσει το κοινωνικό του κεφάλαιο, δηλαδή τους γνωστούς του, όμως τα άτομα με τα οποία μπορεί να διατηρεί πραγματική σχέση δεν είναι δυνατόν να ξεπερνούν τα 150. Η πραγματική σχέση η οποία διατηρεί με κάποια άτομα από το προφίλ του στο Facebook βασίζεται σε ισχυρό δεσμό σε αντίθεση με τα υπόλοιπα άτομα με τα οποία ο δεσμός χαρακτηρίζεται ως χαλαρός. Η ανάγκη του φοιτητή για να αυξήσει το κοινωνικό του κεφάλαιο αυξάνεται για διάφορους προσωπικούς του λόγους. Το κοινωνικό κεφάλαιο ορίζεται ως τους «άυλους εκείνους πόρους και αγαθά, τα οποία έχουν προκύψει ως αποτελέσματα σχέσεων μεταξύ των ατόμων που αποτελούν τα δίκτυα και τα οποία επηρεάζουν τις κοινωνικές και οικονομικές διαδικασίες συνεργασίας και αλληλεπίδρασης, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο κοινωνικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο κοινοτήτων» (Molnar et al., n.d.)

Οι δεσμοί οι οποίοι υπάρχουν μεταξύ του φοιτητή και του προσωπικού του κύκλου θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως bonding. Στην συγκεκριμένη ομάδα οι δεσμοί και τα συναισθήματα μεταξύ των ατόμων είναι ισχυρά. Αντιθέτως οι υπόλοιπες τρεις ομάδες (κοινωνικός κύκλος, πανεπιστημιακός κύκλος, άγνωστοι) θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως bridging εφόσον οι δεσμοί είναι χαλαροί έως ανύπαρκτοι (Steinfeld et al. 2008).

Σύμφωνα με τον Granovetter (1983) οι χαλαροί δεσμοί είναι σημαντικότεροι από τους ισχυρούς δεσμούς στην ζωή αλλά και στην πρόοδο ενός ανθρώπου. Ο λόγος είναι γιατί όσο αυξάνονται οι ισχυροί δεσμοί τόσο περισσότερο αυξάνεται και η εξάρτηση των ατόμων και το δίκτυο γίνεται όλο και πιο κλειστό. Συγκεκριμένα, μπορεί από την μια να δημιουργείται ένας οικείος κύκλος για τον φοιτητή αλλά ταυτόχρονα ο κύκλος αυτός μπορεί να δράσει και ως ελεγκτικός κύκλος. Ελεγκτικός κύκλος γιατί τα άτομα με τα οποία ο φοιτητής διατηρεί ισχυρούς δεσμούς γνωρίζουν κάτι περισσότερο για τον φοιτητή από ότι τα άτομα με τα οποία οι δεσμοί είναι χαλαροί. Αντιθέτως οι χαλαροί δεσμοί αποτελούν μέσο το οποίο θα βοηθήσει στην ώθηση του ατόμου για επαφή με άλλα δίκτυα ανθρώπων και στην δημιουργία νέων σχέσεων. Ο φοιτητής μπορεί να αποδεχτεί ή να στείλει ένα αίτημα φιλίας σε ένα άτομο το οποίο ίσως να είχε δει μια φορά στον δρόμο. Το άτομο αυτό θα προστεθεί στην λίστα των φίλων του φοιτητή δημιουργώντας έτσι ένα αδύναμο δεσμό. Όλοι αυτοί οι αδύναμοι δεσμοί οι οποίοι δημιουργούνται υπάρχει δυνατότητα να φανούν χρήσιμοι για τον φοιτητή στο άμεσο ή απώτερο μέλλον (Danah, 2006).

Όσον αφορά τους αδύναμους δεσμούς με τους οποίους ο φοιτητής παύει να έχει επικοινωνία είναι αρκετοί και αυξάνονται συνεχώς για διάφορους λόγους. Συγκεκριμένα ένα μεγάλο

ποσοστό φοιτητών απάντησε ότι δεν επικοινωνούν καθόλου εντός τους Facebook ή εκτός διαδικτύου (π.χ. διαπροσωπική επαφή, τηλέφωνο) με περισσότερους από 200 φίλους που έχουν στο προφίλ τους δεν παύουν να έχουν τα άτομα αυτά στην λίστα τους.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω οι λόγοι αυτοί μπορεί να είναι το γεγονός ότι ο φοιτητής θέλει να παίζει διάφορα παιχνίδια και για αυτό προσπαθεί να αυξήσει τους φίλους. Ίσως ντρέπεται να αρνηθεί κάποιο αίτημα φιλίας που του έχουν στείλει ή ακόμη και να χρησιμοποιεί το δίκτυο για προσωπικό του όφελος. Για παράδειγμα να προσκαλεί κόσμο σε διάφορες εκδηλώσεις που θα ετοιμάζει ή να λαμβάνει πληροφορίες για τους γύρω του.

Η έρευνα μου θα μπορούσε να προσθέσει στην έρευνα που έγινε από τον Thelwall (2008) δημιουργώντας μια τυπολογία των σχέσεων των 'φίλων' ενός χρήστη του Facebook. Το ερώτημα του ήταν γιατί ο χρήστης του MySpace προσθέτει φίλους και οι κυρίαρχες απαντήσεις ήταν για να είναι ευγενικός ή δημοφιλής. Στην συνέχεια όμως, ενώ ανέλυσε τα άτομα αυτά βρήκε ότι όταν κάποιος έχει 200 φίλους δύο έως εννέα είναι οι πιο κοντινοί του, 10 έως 90 είναι γνωστοί και πάνω από 90 του είναι άγνωστοι. Εδώ θα μπορούσαν τα άτομα αυτά να μην μπαίνουν απλά σε τρεις γενικές κατηγορίες αλλά να κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τις διαπροσωπικές σχέσεις που έχει ο χρήστης με αυτά τα άτομα. Η κατηγοριοποίηση αυτή είναι διαφορετικής προσέγγισης εφόσον εστιάζει στις διαπροσωπικές σχέσεις που ο φοιτητής αναφέρει ότι έχει και όχι δημιουργώντας υποκατηγορίες στην φιλία. Η φιλία είναι μια έννοια η οποία δεν μπορεί να εμπλέκει άγνωστα άτομα αντιθέτως για να χαρακτηριστούν δυο άτομα φίλοι πρέπει να γνωρίζουν αρκετά καλά ο ένας τον άλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

6.1 Συμπεράσματα

Ανακεφαλαιώνοντας, ο προπτυχιακός φοιτητής του ΤΕ.ΠΑ.Κ. συνδέεται με το Δ.Κ.Δ. Facebook αρκετές ώρες της ημέρας. Όσον αφορά άλλα Δ.Κ.Δ. ελάχιστα άτομα ασχολούνται με αυτά. Ο φοιτητής δημιουργεί τέσσερις ομάδες ατόμων στο προφίλ του με τα άτομα τα οποία βρίσκονται στην λίστα του στο Facebook. Μεγαλύτερη ομάδα αποτελεί ο κοινωνικός κύκλος του ατόμου. Ακολουθούν ο προσωπικός κύκλος, ο πανεπιστημιακός κύκλος και οι άγνωστοι. Ο τρόπος επικοινωνίας ο οποίος κυριαρχεί σε όλα τα γνωστά άτομα του φοιτητή είναι το chat και το like. Αντιθέτως, η επικοινωνία γίνεται σχεδόν ανύπαρκτη με τα άγνωστα άτομα. Ο φοιτητής νιώθει την ανάγκη να αυξάνει το κοινωνικό του κεφάλαιο εντάσσοντας ακόμη και άγνωστα άτομα στην λίστα του. Οι λόγοι ποικίλουν. Μερικοί είναι η διασκέδαση μέσω παιχνιδιών, το προσωπικό όφελος του ατόμου ή ακόμη και για να δείχνει ότι έχει πολλούς ‘φίλους’.

Περιορισμό της έρευνας αποτέλεσε το γεγονός ότι λόγω περιορισμένου χρόνου η έρευνα εστίασε σε ένα συγκεκριμένο Δ.Κ.Δ. με αποτέλεσμα να μην μπορούν να γενικευθούν τα συμπεράσματα ή και να υπάρξει σύγκριση με άλλα Δ.Κ.Δ. Ακόμη, λόγω χρόνου δεν υπήρξε δυνατότητα για επαφή με περισσότερα από 11 άτομα για συνέντευξη έτσι ώστε να αναφερθούν περισσότεροι λόγοι για τους οποίους το Δ.Κ.Δ. του φοιτητή είναι πολύ πιο μεγάλο από το κοινωνικό δίκτυο του.

6.2 Μελλοντική Έρευνα

Στο μέλλον θα μπορούσε να γίνει έρευνα η οποία θα ασχοληθεί με τα συναισθήματα των χρηστών του κοινωνικού δικτύου (Valenzuela, 2008). Εφόσον ο αριθμός των ατόμων στην λίστα του Facebook είναι αρκετά μεγαλύτερος από ότι στην καθημερινή ζωή, τι επιπτώσεις επιφέρει αυτό στην ζωή τους; Νιώθουν ασφάλεια ή ανασφάλεια τα άτομα στο Facebook (Grude et al., 2006); Μέσα από την έρευνα φάνηκε ότι μερικά άτομα νιώθουν ασφάλεια όταν βρίσκονται στο Facebook γιατί με αυτό τον τρόπο νιώθουν ότι μπορούν να επικοινωνήσουν με άλλα άτομα. Σε ποιο βαθμό ισχύει αυτό σε άλλα άτομα; Προστατεύουν τις πληροφορίες τους με κάποιο τρόπο ή όχι; Επίσης θα ήταν αρκετά ενδιαφέρον να αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο το Facebook επηρεάζει την συμπεριφορά ενός χρήστη τόσο διαδικτυακά όσο και

στην καθημερινότητα του. Ο χρήστης συμπεριφέρεται διαφορετικά στην καθημερινή του ζωή από ότι διαδικτυακά; Αν ναι γιατί συμβαίνει αυτό; Αυτά είναι μερικά ερωτήματα τα οποία θα μπορούσαν να απαντηθούν στο μέλλον και να προσθέσουν στην συγκεκριμένη εργασία αλλά και σε άλλες έρευνες που ασχολούνται με το ίδιο θέμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Λαζαρή, Α. (2010). *Χρήση ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης για προώθηση και δημοσιότητα*. Παραλήφθηκε από goDigital2010-Ατομικές Διπλωματικές Εργασίες: <http://godigital.cs.ucy.ac.cy/KT-ADE/index.php>

Μαντζούκας, Σ. (2007). *Ποιοτική έρευνα σε έξι εύκολα βήματα. Η επιστημολογία, οι μέθοδοι και η παρουσίαση*. Παραλήφθηκε από: http://www.hjn.gr/actions/get_pdf.php?id=201

Παναγή, Μ. (2010). Εκτεθειμένοι οι Κύπριοι έφηβοι στο Facebook. Σημαντικά ευρήματα από έρευνα του οργανισμού Cyberethics για την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Παραλήφθηκε από: http://www.cyberethics.info/cyethics2/page.php?pageID=149&instance_ID=5&newsid=916

Σπανακά, Α. (2008). Μακροχρόνια έρευνα δράσης: ένα μεθοδολογικό πλαίσιο με την αξιοποίηση των ΤΠΕ. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 4(1). Παραλήφθηκε από: http://www.openedu.gr/share/magaz_files/7-new/6-%20Special%20Issue.pdf

Χριστάκης, Ν. & Φούλερ, Τ. (2010). Συνδεδεμένοι-Η εκπληκτική δύναμη των κοινωνικών δικτύων και πώς αυτά διαμορφώνουν τη ζωή μας. Αθήνα: Κάτοπτρο.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Asilo, J., Justine, M. & Jeremiah, R. (2010) *The influence of social networking sites on the interpersonal relationships of rogationist college students*. Παραλήφθηκε από <http://www.scribd.com/doc/27327211/The-Influence-of-Social-Networking-Sites-to-Interpersonal-Relationships-of-the-Students-of-Rogationist-College-High-School-Department-S-Y-2009-2010>

Bernardo A., Daniel M., Fang W. (2009). Social networks that matter: Twitter under the microscope. *First Monday*, 14(1-5). Διαθέσιμο στο:

- Bourdieu, P. & Wacquant, L. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago and London: Univ of Chicago Press.
- Boyd, D. & Ellison, N. (2008). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13: 210–230. doi: 10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x
- Boyd, D. (2006). Friends, Friendsters, and MySpace Top 8: Writing Community Into Being on Social Network Sites. *First Monday*, 11(12).
- Brzozowski, M. J., T. Hogg, et al. (2008). Friends and foes: ideological social networking. *Proceeding of the twenty-sixth annual SIGCHI conference on Human factors in computing systems*. Florence, Italy, ACM: 817-820. Παραλήφθηκε από: <http://doi.acm.org/10.1145/1357054.1357183>
- Demetz, L., Heinrich, B. & Klier, M. (n.d.) *Analyzing the impact of new features on users communication activities in online social networks*. Παραλήφθηκε από: http://www.uibk.ac.at/iwi2/forschung/papers/manuscript_features_in_osn_ecis.pdf
- Donlin, C. (2010). Want to be Facebook Friends? *The Growth of Social Media and Its Potential Impact on Legal Proceedings in Connecticut*. Connecticut Lawyer.
- Dunbar, R (Προσωπική Συνέντευξη, 2010) *Robin Dunbar: we can only ever have 150 friends at most (Βίντεο)*. Παραλήφθηκε από: <http://www.guardian.co.uk/technology/2010/mar/14/my-bright-idea-robin-dunbar>
- Ellison, N. B., Steinfield, C. & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4).
- Ellison, N., Lampe, C., Steinfield, C. & Vitak, J. (2010). A networked self: Identity, community and culture on social network sites. In Z. Papacharissi (Ed.), *With a little help from my Friends: Social network sites and social capital* (124-145). New York: Routledge.
- Fono, D., Raynes, K. (2005). *Hyperfriendship and beyond: Friendship and social norms on Livejournal*. Association of Internet Researchers, Chicago.

- Fono, D., & Raynes-Goldie, K. (2006). *Hyperfriendship and beyond: Friendship and social norms on Livejournal*. In Internet Research Annual Volume 4: Selected Papers from the Association of Internet Researchers Conference. New York: Peter Lang. Παραλήφθηκε από: <http://k4t3.org/publications/hyperfriendship.pdf>
- Granovetter, M. (1983). The strength of weak ties: A network theory revisited. *Sociological Theory*, 1, 201-233. Παραλήφθηκε από: <http://www.jstor.org/stable/202051>
- Grude, A., Scholl, M. & Thompson, R. (2006). *Privacy on Facebook*. Παραλήφθηκε από: <http://www.amygrude.com/documents/689.pdf>
- Molnar, S., Kollanyi, B. & Szekely, L. (n.d.) Κοινωνικά Δίκτυα και η Κοινωνία των Δικτύων. *The Information Society Course Book*, 85-111. Παραλήφθηκε από: http://www.ittk.hu/netis/teachm_cbgre.htm
- Steinfeld, Charles, Ellison, Nicole, & Lampe, Cliff. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29 (6).
- Tarasow, T., Arsoy, A., Shitta, G. & Laouris, Y. (2008). *How much personal and sensitive information do Cypriot teenagers reveal in Facebook?* Proceedings of 7th European Conference on e-learning, Ayia Napa, Cyprus. Παραλήφθηκε από: http://www.cyberethics.info/cyethics2/page.php?pageID=2&instance_ID=5&newsid=580
- Thelwall, M. (2008). *Social networks, gender and friending: An analysis of MySpace member profiles*. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 59 : 1321– 1330. Παραλήφθηκε από: <http://portal.acm.org/citation.cfm?id=1388311>
- Tong, S. T., Van Der Heide, B., Langwell, L. & Walther, J. B. (2008). Too Much of a Good Thing? The Relationship Between Number of Friends and Interpersonal Impressions on Facebook. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13: 531–549. doi: 10.1111/j.1083- 101.2008.00409.x
- Utz, S. (2010). Show me your friends and I will tell you what type of person you are: How one's profile, number of friends, and type of friends influence impression formation on social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 15: 314–335.

Valenzuela, S., Park, N. & Kee, K. (2008) Lessons from Facebook: The Effect of Social Network Sites on College Students' Social Capital. *9th International Symposium on Online Journalism*. Παραλήφθηκε από:
<http://online.journalism.utexas.edu/2008/papers/Valenzuela.pdf>

Wade,M.(2005). *Theories Used in Research-Social Network Theory*. Παραλήφθηκε από:
<http://www.istheory.yorku.ca/socialnetworktheory.htm>

Διαδικτυακές Πηγές

Alexa-The web information Company: www.alexacom.com

Raosoft- Sample size calculator: www.raosoft.com/samplesize.html

Facebook-Στατιστικά στοιχεία: <http://www.facebook.com/press/info.php?statistics>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ερωτήσεις Ερωτηματολογίου

Περιγραφή της έρευνας (λίγα λόγια για την έρευνα)

Προσωπικά στοιχεία του ατόμου

Φύλο

Τμήμα

Έτος Φοίτησης

Διαδικτυακά Κοινωνικά Δίκτυα

Σε ποιά από τα ακόλουθα Διαδικτυακά Κοινωνικά Δίκτυα διαθέτεις λογαριασμό;

Πόσο χρόνο αφιερώνεις περίπου στους ιστοχώρους Κοινωνικής Δικτύωσης στους οποίους έχεις λογαριασμό;

Το Facebook είναι η πρώτη ιστοσελίδα που θα επισκεφτείς όταν μπεις στο Internet;

Περίπου εδώ και πόσο καιρό χρησιμοποιείς το Facebook;

Ποια από τις παρακάτω προτάσεις σε περιγράφει καλύτερα;(περιγραφή της σχέσης του Facebook με την χρήση του υπολογιστή)

Ποιος είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο χρησιμοποιείς το Facebook;

Επικοινωνία ατόμων στο Facebook και στην καθημερινή τους ζωή

Ποιος θα ήταν ο καλύτερος τρόπος επικοινωνίας για σένα εάν ήθελες να επικοινωνήσεις με κάποιο άτομο;

Πόσοι θα έλεγες ότι είναι οι κοντινοί σου φίλοι στην καθημερινή σου ζωή;

Πιστεύεις ότι το Facebook είναι πολύ σημαντικό για:

Αν δημιουργούσες ομάδες ατόμων ανάλογα με τη σχέση που έχεις μαζί τους, κατηγοριοποιώντας τα άτομα που έχεις στο Facebook, ποιες θα ήταν αυτές οι ομάδες;

Στην περίπτωση όπου θα επιθυμούσες να επικοινωνήσεις μέσω Facebook με κάποιο άτομο το οποίο είναι ήδη online στο Facebook, πως θα επικοινωνούσες;

Όταν γνωρίσεις κάποιο νέο άτομο στην ζωή σου, τον αναζητείς στο Facebook;

Αν ναι, τότε γιατί;

Με πόσους από τους φίλους που έχεις στο Facebook και πόσο συχνά επικοινωνείς μαζί τους μέσω του Facebook ;

Με πόσους από τους φίλους που έχεις στο Facebook και πόσο συχνά επικοινωνείς μαζί τους εκτός διαδικτύου(π.χ.διαπροσωπική επαφή, τηλέφωνο);

Σχέσεις στο Facebook

Πόσους φίλους έχεις στο Facebook;

Πόσες από τις φιλικές σχέσεις σου στον πραγματικό κόσμο ξεκίνησαν στο Facebook:

Πόσα από αυτά τα άτομα τα οποία έχεις στο Facebook ανήκουν στις πιο κάτω κατηγορίες:

Πώς επικοινωνείς με τα πιο κάτω άτομα εντός του Facebook;

Τι κοιτάς σε ένα άτομο πριν του στείλεις αίτημα φιλίας (friend request);

Με ποιο τρόπο επιλέγεις κυρίως τους φίλους σου στο Facebook;

Συμμετοχή σε συνέντευξη

Θα ήθελες να συμμετέχεις σε συνέντευξη μέσω internet ή πρόσωπο-με-πρόσωπο;

Εαν θέλεις να συμμετέχεις για περαιτέρω συμμετοχή στην έρευνα συμπληρώστε το όνομα, το email ή/και το τηλέφωνο σου.